

A keresztényekben felvetődik a „teodicea” kérdése: miért engedi Isten a történeti katasztrófák mellett a természeti katasztrófákat, miért „hallgat”, amikor emberek tízezrei halnak meg?

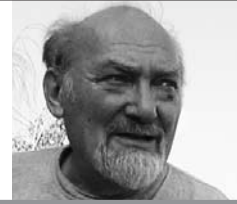
► Id. Hafenscher Károly írása a 3. oldalon

„A függőség szakki-fejezés; valójában rabságról van szó.”

► Szembesítés
8. oldal

„...eljártam a gondolat: vajon mik és kik lehetnének 2004 jeles történései, személyei?”

► A 2004. esztendő ajándékai a 6–7. oldalon

„Érződik a próbákon a keresztény szellemiség, itt durva szó nem hangzik el – ez pedig színházi körökben ritkaság.”

► Beszelgetés Udvaros Bélával
5. oldal

Nagy csendesség lett a mennyben,
mintegy fél óráig.
Majd láttam, amint hét angyalnak adaték hét trombita.

És íme, földrengés támadt a tenger mélyén.
A meghabozott hullámok elárasztották a lakott földet.
A boltozat alatt és a boltozat fölött levő vizek összekeveredtek,
és nem volt többé látható a száraz.
És látta az ember, hogy ez nem jó.

Kiszabadult a szél az ő tárházaiból,
szökőár borította el a thaiföldi Phuket-szigetet.

„Itt a cunami!” – kiáltották az emberek,
és a föld minden lakosa jajveszékelt.
Örvény örvénynek kiáltott.
Csak az állatok menekültek el időben.

Hét angyalnak adaték a harag hét pohara.
Amint az egyik kiöntötte a poharat a földre,
olyan földrengés támadt,
amilyet szem soha nem látott.
Amikor a másik kiöntötte a poharat a tengerbe,
az olyanná lett, mint a halott vére.
És a többi angyal is készült,
hogy kiöntse a harag poharát.

Megrendültek a Maldív-szigetek, gátat tört a vízár.
Morajlott a mély tenger,
magasra emelkedtek partjai,
iszapot és sarat kavartak hullámai.

Ötszázalagos szállodák és nyomorúságos viskók kerültek a víz alá.
Koran Beachről fejvesztve menekültek az emberek.
A vízáradás és a hullám összecsapott fölöttük,
autókat ragadott magával az áradat.

Srí Lankán sziklákat törteld le a víz,
a földet elsodorta annak árja.
Az emberek reménysege semmivé vált.
Szétmállottak a hegyek, mint viasz a tűztől.
Meghasadoztak a völgyek, mint lejtő a lezúduló víztől.
Megrendült a föld, megnyíltak az ég csatornái,
vizet ontottak a fellegek.
Remegtek a hegyek az Úr orcája előtt.

És láttam és hallottam az égnek közepette egy saskeselyűt repülni,
amint ezt mondja nagy szóval:
„Jaj, jaj, jaj a föld lakosainak az angyalok trombitájának szavai miatt,
akik még ezután fognak trombitálni.”

Napkelet felől nagy zúgás hallatszott,
napnyugat felől jött a fürgeteg.

Jajkiáltás hallatszott Szumátráról,
és nagy összeomlás zaja Phang Nga szigetéről.
Zúgtak a tenger hullámai, mint trombita szava harsogott a szél.

Négy gyermekét veszítette el a thai földműves,
szüleit és két bátyját Karl Nilsson, a svéd kisfiú:
„Missing parents & 2 brothers” – olvasható a kezébe adott papírlapon.
Tamara Mendist,
a chicagói indiai lelkész feleségét is magával ragadta a szökőár.
Az elhízott német férfiak a szexmasszázsban töltötték az éjjelt,
most pedig az örvény forgatja őket.

Az óceán ellen gerjedd-e fel az Úr?
Vajon a folyókra haragudott-e, vagy a tengerek ellen bősüzt-e föl?

Veszedelmes szélvész, pusztító fergeteg jött,
Mint erős vizeknek özönlő áradása.

Vigyázzatok, legyetek ébren,
mert nem tudjátok, mikor jön el az az idő!
Aki teheti, meneküljön a hegyekre.
Vető Jánosék a hegyekre menekültek,
úgy kerülhették el a pusztulást.

Szabadíts meg engem, Istenem,
Mert nyakamig érnek a vizek!
Feneketlen iszapba süllyedtem, nincs hol megállnom.
Örvénylő vizekbe estem, elsodort az ár.
Belefáradtam a kiáltozásba, kiszáradt a torkom,
szemem elhomályosodott.

Nagy veszedelem vette körül Indonéziát,
rettegették őket a hirtelen rémület.
Sötétség lepte meg lakóit, hogy ne lássanak.

A 2004. KARÁCSYONI SZÖKŐÁR
ÁLDOZATAINAK EMLÉKÉRE

Délkelet- ázsiai apokrif

MOSZ / FEKETE DANIEL

MOSZ / BALINT GÁBOR

REUTERS / BEAWEHARTA

REUTERS / ARKO DATTA

Holttesteket sodor a szennyes áradat.
Tömegsírba kerülnek a kicsiny gyermekek,
szép asszonyok és erős férfiak.
Vízáradat borította el őket.
Körülvették őket a halál kötelei.

A Seychelle-szigetek erkélyes házai romhalmazzá lettek,
amint rájuk zúdultak a nagy vizek.
Elborította őket a mélység árja,
lakói mind odavesztek.
Rémséges végük lett:
keresték őket, de nem találtak rájuk soha többé!

Teherautó-konvojok – mint fahasábok – szállítják a holttesteket.
Elkendőzött arcú férfiak mésszel öntik le őket,
mielőtt visszaadnák őket az anyaföldnek.
Ürömmé lett a vizek harmada,
és sok ember meghalt a vizektől, mert azok keserűvé váltak.
Járványok ütök fel a fejüket.
Orvosok és önkéntes segítők indulnak útnak,
de a chartergépen foglalt helyük van a katasztrófaturistáknak is.
Nem hagyják, hogy kútba essék téli nyaralásuk,
hiszen egymilliót buknának azon.
A televíziók tovább reklámozzák még ezeket az utakat.

És a hét angyalnál ott a hét trombita.
És a hét angyalnál ott a harag hét pohara.

Az áradat közepébe vetettél ártatlanokat,
hínár szövedött fejükre.
Lesüllyedtek a hegyek alapjái,
örökre bezárult mögöttük a föld.
Körülvette őket a szökőár,
az árvíz körülövezte őket.
A hullám elszakított egymástól barátot és testvért,
apát és gyermeket.
Rájuk zúdult a mélység árja,
Elborították őket a nagy vizek.
A romhalmazok között fosztogatók járnak.

Hozzad imádkozzék minden hívő,
ha nagy vizek áradnak is.

Hozzad kiáltok, Uram,
kegyelmedben hallgass meg!
Mentsd ki őket az iszaptól, hogy el ne süllyedjenek,
mentsd ki őket a feneketlen vizekből!
Hányattatnak, miként a sáska.
Vad, habzó nyálú tengerek falatjaként forognak.
Ne borítsa el őket a vizek árja,
ne nyelje el őket az örvény.
A veremnek szája ne záruljon be fölöttük!
Bukj föl az árból hirtelen,
ne rántsa el őket a semmi sodra!

Azért hozzad fohászodjék minden hívő,
Hisz bűneink árja, mint a tenger,
hullámaival elfödött.

Nyújtsd le kezedet a magasból,
ragadj ki, és ments meg minket a nagy vizekből!

Az Úr felkelvén, megdorgálta a szeleket és a tengert,
és nagy csendesség lett.
Az emberek pedig elcsodálóztak, mondván:
„Kicsoda ez, hogy mind a szelek, mind a tenger engednek neki?”

Ha nem lett volna velünk az Úr,
elevenen nyeltek volna el minket a habok.
Elsodortak volna a felbősült vizek,
átcsapott volna rajtunk a tajtékzó áradat.

Ha vízen mégy át, én veled vagyok,
és ha folyókon, azok el nem borítanak.
Ha tűzben jársz, nem égsz meg,
és a láng meg nem perzsel téged, ezt mondja az Úr.

Ezután láttam új eget és új földet,
mert az első ég és az első föld elmúlt,
és a tenger sincs többé.
És letöröl az ő szemükről minden könnyet,
és halál nem lesz többé,
sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé,
mert az első elmúltak.
A trónuson ülő ezt mondta:
íme, újjáteremték mindent!

É L Ő V Í Z

Célkereszt

Véget ért hát az elmúlt esztendő, tisztá utat nyitva az újnak. Sokunk számára a naptári forduló az értékelés és az összegzés ideje. Visszatekintünk; felmérjük, milyen is volt az elmúlt év, milyen jól töltöttük azt ki szakmailag és emberileg. Vakmerő pillantást vetünk előre, elképzelve, hogy mit szeretnénk látni és meg tapasztalni a 2005. esztendőben.

Nemrégiben olvastam néhány hírt az újév közeledtével zajló éves vissza- és előrettekintésekkel kapcsolatban. A *Forbes* magazinban azoknak a listáján, akik 2004-ben a világ leggazdagabb emberei voltak, egy ember nevére lettem figyelmes. Ennek a valakinek a magánvagyonát 5,8 milliárd dollárra becsülték. Sokak éves keresete 58 000 dollár – amely bizony a világ legtöbb országban elérhetetlen álomfizetés. Nos, sorozd be ezt egymillióval!

Szeretnél cserélni ezzel a férfival, akár csak egyetlen napra is? Vajon nem tesz-e – akár csak egy pillanatra – iriggyé vagy féltékennyé az, ha ilyen hihetetlenül gazdag emberről hallasz? Az egyik barátom ugyanezt az embert ugyanezen a héten a *Wall Street Journal* főoldalán is megpillantotta, ez a vezércikk azonban a haláláról adott hírt. Az olajmágnás egyik pillanatról a másikra semmivé lett, anélkül hogy fel tudta volna mérni, mennyi is a magánvagyon. A könyvelője azonban gyorsan összegezte, hogy mennyit hagyott maga után. *Mindenét!*

Amikor visszazéünk egy évre, és új célokat tűzünk ki a jövőre nézve, becsületesen át kell gondolnunk, hogy jó célt tűzünk-e ki magunk elé. Én nem tudok semmit erről az emberről. Lehet, hogy csodálatosan emberszerető volt, és befolyását latba vetette, hogy segítsen a rosszabb helyzetben lévőkön. Amit tudunk, az az, hogy az ember halandóság aránya 100%. Egy nap – ahogyan ez vele is történt – nem lesz többé semmi, de semmi értéke a céloknak, a teljesítménynek, a vagyonnak.

Ha biztosan tudnád, hogy a következő lesz az utolsó évad ezen a földön, az hogyan hatna a céljaid meghatározására? Gondolj arra, hogy mit írsz erről egy régi, de nagyra becsült könyv, a *Biblia*. Olyan célt tűzz ki, amely megéri az árat.

Gyakran nagyon vonzóznak tűnnek kitűzött céljaink, de később meg kell fizetnünk az árukat – személyes életünket és pénzügyeinket tekintve egyaránt. Mielőtt elkezdenél valamit, bölcsen számítsd ki, hogy vajon az elvárt haszon megéri-e az árat. „Mert ki az közületek, aki tornyot akar építeni, és nem ül le előbb, és nem számítja ki a költséget, hogy telik-e mindenne a befejezésig? Nehogy – miután alapot vetett, de nem tudja befejezni – gúnyolni kezdje mindenki, aki látja, és ezt mondja: Ez az ember építkezni kezdett, de nem tudta befejezni.” (Lk 14,28–30)

Tervezd azt, hogy többet adsz, mint amennyit kapsz. Különösnek tűnik, de ha önmagunkat adjuk – időnket és képességünket –, ugyanúgy, mint a vagyontárgyaink, ezek is gyarapodni fognak. Emlékezz arra, amit Jézus mond: „Nagyobb boldogság adni, mint kapni.” (Ap-Csel 20,35)

Olyan dologba fektess, amelyből folyamatosan kapsz osztalékot. Ugye szívesen fektetnél be olyasmibe, aminek garantáltan magas hozama van? Megteheded. „Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol a moly és a rozsda megemészti, és ahol a tolvajok kiássák és ellopják, hanem gyűjtsetek magatoknak kincseket a mennyben, ahol sem a moly, sem a rozsda nem emészti meg, és ahol a tolvajok sem assák ki, és nem lopták el.” (Mt 6,19–20)

Olyan életre vágyakozz, amely tisztelget és megbecsülést hoz. Ha meg kellene ma írni a sírfeliratodat, nem szeretnéd-e, ha az pozitív – és igaz – állításokat tartalmazna arról, ahogyan élted az életet? Akár beismered, akár nem, már dolgozol ezen a feliraton! „Az igazság ösvényén élet van, és útja nem a halál felé vezet.” (Péld 12,28) „A romlott szívű a magaviselete szerint fog jólakni, meg a jó is a magáé szerint.” (Péld 14,14)

■ ROBERT J. TAMASY

Forrás: *Monday Manna – a Keresztény Vezetők és Üzletemberek Társaságának lapja*

VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN ELSŐ VASÁRNAP – Ef 5,II–14

Bezárt ajtók

Lehet, hogy napjainkban akkor igazodunk Krisztusunk igazához, ha – mint valami késői Baradlayné, aki férje, a kőszívű ember végakarátat mindenben az ellenkezőjére fordította – ma mi tesszük e szépséges ige minden mondatának az ellenkezőjét? Korunk ugyanis elkoptatta a „leleplezés”, a „nyilvánosság” és a „részvétel” szavak tartalmát. El kell szakadnunk a világ üzeneteitől, amikor Isten előtt gondolkozunk ezekről!

Akták nyílnak ki, régi bűnök kerülnek elő. A sötétség haszontalan cselekedetei. Az ország üvölt, hogy tegyék nyilvánossá a bűnösek névsorát. Keresztényként nem azért kellene-e szólnunk, hogy legyen végre irgalom, megbocsátás, megbékélés, felejtés? Szabad-e Pál apostol üzenetéből politikai tőkét kovácsolni? A szerencsés vétnelnek ítélőbírákká válnak. Nem hiszem, hogy Jézus közjük állna.

A politika világán kívül más tartalommal viaskodik ez a mondanivaló. Korunk nem tűri a titkokat. Kamerákkal lecsúszunk be a személyes intimitás falai mögé. Tapintatlan reklámok, durva beszá-

molók örlik fel a diszkréción minden formáját. Csodáljuk azokat, akik még tisztelik a titkokat. Vajon az a „világosság” dolga, hogy leleplezze ezeket a titkokat? Nem az ma a világosság cselekedete, ha irgalommal, tapintattal és odafigyeléssel őrizzük mások titkait?

Közben az igazságszék belső üzenete mint valami rejtett betegség nő fel. Mert bár a körülöttünk levő világ tobzódik a nyilvánosságban, amelyben olykor mi is osztozunk, az igazi sötétség mégsem másokban vagy kívül keresendő! Az igazi sötétség bennünk van. Miközben azt hisszük, hogy kegyesek vagyunk, ha nevéükön nevezzük a sötétség embereit, nem vesszük észre, hogy Isten a sötétség cselekedeteiről beszél. Ez mutatja, hogy az igazi sötétség bennünk van. Mennyire tud fájni ez a felismerés! Sokkal könnyebb volna mások gonoszságairól, eltévelyedéseiről beszélni. Mennyivel könnyebb lenne azt mondani: „Tudom, hogy mennyi bűn van ebben a világban. Én felismerem ezeket, és nem vagyok hajlandó csatlakozni a gonoszokhoz. Elítélem őket, és

elszigetelődöm tőlük.” Istennel való találkozásunk győtrőbb ennél.

Büszke vagyok arra, hogy az evangélikus gyónásban csak egyszerű kérdések hangoznak el: „Vallod-e magad bűnösnek, és ezért kárhozatra méltónak?” És örülök a csupasz szónak, ami válaszként megszólalhat: „Vallom.” Mennyivel több ez, mint felsorolni a bűnöket! Remegve állok ennek a szónak az ereje alatt. Rám nehezedik lelkem minden sötét cselekedete. Rám nehezedik a bűnök titkolt sokasága, melyet egyetlen ember előtt sem mondanék el. Rám nehezednek bűneim, melyeket soha senki nem tudna leleplezni. Rám nehezedik számtalan haszontalanság. Rám nehezedik minden szégyenletes szavam, gondolatom és tettem.

Mit számít nekem megannyi ember rejtett vétke? Mit számít nekem a politika? Mit számít mások árulása, hazugsága, mulasztása? Akkor, amikor a szó – „vallom” – elhangzik, valami történik. Újra felébred a lelkem. Újra feltámad az életem. Újra felragyog Isten rejtett üzenete.

A VASÁRNAP IGÉJE

Nem nekem kell a bűnöket lelepleznem. Nem nekem kell megtagadnom a részvételt. Nem nekem kell tisztának maradnom. Felragyog előttem a Krisztus. Beragyozt meg bűneim sötétjébe. Ez a fény átrendezi gondolataimat, megváltoztatja vonzásaimat.

A valódi valóság új napot kezd. Ébredj! Éledj!

■ KOCZOR TAMÁS

Imádkozzunk!

Rejtett szobák. Áporodott bezártság. Sötétlen zárt ajtók. Oly régen gondolok arra, nehogy valaki is szélesre tárja őket, hiszen minden lom, rendtelenség, szenny kiömlene hirtelen. Őrizz meg, Uram, azoktól az emberektől, akik minden ajtót ki akarnak nyitni! Őrizz meg attól is, hogy mások ajtajait én akarjam kitárni! De te, Uram, tedd áldó kezdetet bezárt ajtóim kilincseire. Félek tőle, de várom, hogy kinyíljon a sötét, a bűnös, a szennyes, mert tudom: helyére a te rended, szépséged, tisztaságod kerül, a te friss levegőd áramlik majd, felszabadítva, életet adóan. Amen.

Oratio œcumenica

Úr Jézus Krisztus! Szavaiddal ajándékoztál meg bennünket, melyeket Szentlelked segítségével értünk meg. Köszönjük, hogy hétről hétre hangzik életünket, hitünket formáló szent igéd.

Hálát adunk a közösségért, amelyhez tartozunk, a templomért, ahol elcsendesedhetünk, a testvérekért, akikkel együtt vallhatjuk, hogy te vagy az élő Isten, az Úr mennyen és földön.

Letesszük eléd mindazt, ami terhel bennünket. Bűneinket, macacságunkat, önző életünket, kényelmet féltő magatartásunkat. Bocsáss meg akkor, amikor a sötét, gonosz gondolatok embertársainkat bántó tetteké válnak, amikor szívünket megkövesedett harag és uralhatatlan düh tölti be, amikor meggondolatlan szavak

hagyják el ajkunkat! Új életet szeretnénk, melyben mindennap te vagy az Úr, mellyel elsősorban téged dicsérünk és szolgálunk a felszínesen gondolkodó világban, az önmagukat szerető emberek között.

Szabadíts ki bennünket a hazugság rabságából, melybe sokszor észrevétlenül ragadunk bele önféjűségünk, szeretetlenségünk miatt, vagy mert magunkat féltjük. Igazságod fényével adj bölcsességet, hogy családjaidban, házastársi kapcsolatunkban mindig helyesen lássuk, hogy mi az, amivel szeretteink veled való kapcsolatát erősíthetjük. Segíts nekünk őszinte és hiteles, téged követő életet élni, hogy ne a megütközés sziklája és a megbotránkoztatás köve legyünk, hanem mindennapjainkkal is a te szeretetedet közvetíthessük.

Megváltó Urunk! Rád tekintünk, és az a világosság, amely belőled árad, megszügyenít minket, mert meglátjuk, hogy bűneink tisztátalanán tesznek bennünket, és elválasztanak tőled. Haszontalan faradozásaink és céltalan cselekedeteink visszahúznak, kedvetlenné és üressé tesznek. Nem jó nélkülülni; tisztíts meg bennünket mindattól, ami szennyes, ami nem igaz, ami hazugság. A média és szenzációra éhes világ által keltett félelmeinket oszlass el azzal az erővel és szeretettel, mellyel ma is fenntartod teremtett világodat. Újítsd meg imádságos életünket, és szentelj meg bennünket jelenlétteddel, hogy benned legyünk, benned éljünk, és benned maradjunk. Kérünk téged, hallgasd meg könyörgésünket! Amen.

LUTHER ÉS AZ ISTENTISZTELET 10.

Luther az igehirdetésről

► **A Liturgikus sarok reformátorunkról szóló sorozatában eddig Luther egy-egy írását ismertettük, tudakozva álláspontját, gyakorlatát és teológiáját liturgikus kérdésekben. A következő három számban nem egyes lutheri iratokra fókuszálunk, hanem átfogó témákkal foglalkozunk Véghegyi Antal segítségével: azt vizsgáljuk, mit mondott Luther az igehirdetésről, az úrvacsoráról és a lelkeszi szolgálatról. (H. K.)**

„Miről ismerje meg a szegény, gyarló ember, hogy hol található a világban a szent keresztény nép? Pedig itt kell annak lennie, ebben az életben, ezen a földön...” – veti fel Luther az 1539-ben megjelent *A zsinatokról és az egyházról* című könyvében. Ebben az egyház hét ismertetőjeléről beszél, amelyek közül elsőként az egyház nyilvános igazszolgálatát említi. „Az Isten igéje a fő dolog, ez az a fő szentség, amelyről a keresztény nép a szent nevet kapta. Mert Isten igéje szent,

és megszentel mindent, amihez ér, sőt az ige magának Istennek a szentsége. (...) A szent ige az az igazi szentség, és az az igazi kenet, amely felavat az örök életre. (...) A külső igéről mondom ezt, arról, amit emberek, élő szóval hirdetnek. Ezt hagyta Krisztus hagyatékaként maga után, mint nyilvánvaló jelet, hogy megismerhető legyen róla az ő egyháza és a szent keresztény nép mindenütt a világon. (...) Jegyezzük meg, hogy az ige az első fő szentség, miként Szent Ágoston is mondja: «Ecclesia verbo Dei generatur, alitur, nutritur, roboratur» (az egyházat az Isten igéje szüli, tartja, táplálja, erősíti!).

Ebből következik, hogy Luther a lelkeszetek elsősorban az ige szolgáinak tartja (minister verbum Dei). Így polemizál a középkori egyház felfogásával, amely szerint a pap dolga mindenekelőtt a mise szolgálatása. Bár Luther a mise elnevezést megtartotta, hangsúlyozta, hogy azon a lelkesz az „ige szolgájaként” végzi az összes papi funkciót. Ezek nem tévesztendőek össze a három egyetemes papi funkcióval, melyek a

következők: a másokért imádságban való szüntelen közbenjárás, az áldozathozatal másokért, illetve a *consolatio fratrum*, vagyis a testvérek vigasztalása. Ezeket – Luther szerint – minden keresztény ember jogosult gyakorolni, és gyakorolnia is kell.

Ezzel szemben az istentiszteleti szolgálat végzését Luther külön elhíváshoz köti. Ezért említi az *ordinációt*, az egyház hivatalos szolgálóinak felszentelését az egyház ötödik ismertetőjeleként: „...az egyház egyházi szolgálókat avat és hív meg, és vannak hivatalai, amelyekbe embereket állít. (...) Ahol tehát ezt látod, biztos lehetsz benne, hogy ott van Isten népe, a szent keresztény nép. (...) Az igazi apostolok, evangélisták és próféták pedig arról ismerhetők fel, hogy Isten igéjét hirdetik, és nem Isten igéje ellen prédikálnak...” Luther ezzel olyan közvetítő szerepet tulajdonít a lelkesznek Isten és a gyülekezet között, amelyet nem lehet elvitatni. Isten nevében, Jézus Krisztustól kapott személyes felhatalmazás (ordinatio) alapján, a Szentlélek erejével hirdeti a prédikációban Is-

LITURGIKUS SAROK

ten törvényét és evangéliumát, e kettőt mindig megkülönböztetve, de nem kijátszva egymás ellen.

Törvény alatt Luther azt érti, amit Isten ítélet terhe alatt megkövetel az embertől. A törvény prédikálása nyomán az igehallgatóknak mindenekelőtt bűnös elvesztségüket kell felismerniük, és bűnbánatra kell térniük. Viszont evangéliumnak mondja Luther mindazt, amit Isten a törvénynek eleget tenni képelen emberért tesz. Iдетartozik a bűnbánónak nyújtott vigasz és a Jézus Krisztusban elnyert bűnbocsánat hirdetése. Luther szerint ez a tartalom teszi a prédikációt valóban igehirdetéssé, függetlenül attól, hogy bibliai szakasz alapján elhangzó homíliaáról van-e szó, vagy tematikus prédikációról, azaz sermóról. Luther az igehirdetésnek e két „műfaját” egyaránt gyakorolta. Ahhoz viszont ragaszkodott, hogy a vasárnapi főistentiszteleten a prédikáció mindig a kijelölt evangéliumi igéről hangozzék. Olyan istentiszteletet nem tudott elképzelni, amelyen nincs igehirdetés.

■ VÉGHEGYI ANTAL

SEMPER REFORMANDA

„A jó hírnévnek és emberi dicsőségnek az az egyetlen helyes felhasználási módja, hogy a mások okulására szolgál, és Isten dicsőítésére vezet. Ne engedjük, hogy az emberek minket dicsérjenek, nem pedig Isten, minden erőnkkel tartuk magunkat távol ettől a legsúlyosabb büntőtől: Isten dicsőségének meglopásától!”

■ Luther Márton: A jó cselekedetekről (Takács János fordítása)

Katé a határon túlra
– adományozóvonal

06-81-330-220

Egy hívás – és valakit megajándékoztál!
A hívás díja 400 Ft + áfa.

Adománygyűjtés a délkelet-ázsiai áldozatok megsegítésére

► Karácsony második napján, december 26-án földrengés által kiváltott pusztító erejű szökőár csapott le az Indiai-óceán térségében Thaiföld, Indonézia, India, Srí Lanka, Mianmar (Burma), Malajzia, a Maldív-szigetek és több afrikai ország partvidékére. A katasztrófa áldozatainak száma a becslések szerint napról napra növekszik, lapzártánkorkor már meghaladta a 150 ezret.

Miként szerte a világban, Magyarországon is több egyházi és civil szervezet kezdte meg az adománygyűjtést a délkelet-ázsiai térséget sújtó földrengés és szökőár áldozatainak megsegítésére.

A Magyarországi Evangélikus Egyház – a Magyar Ökumenikus Segélyszervezeten keresztül – ötmillió forintot küldött a délkelet-ázsiai katasztrófa által sújtottak számára. Egyházunk tervezi továbbá, hogy országos gyűjtést rendez, felajánlva az ország minden templomában egy januári vasárnapon összegyűjtött perselypénzt – áll a Magyar Távirati Irodához is eljuttatott közleményben.

A Katolikus Karitászt az közölte az MTI-vel, hogy a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tízmillió forint azonnali segéllyel támogatja katasztrófaalapjából a szervezet humanitárius programját, amely Srí Lankának nyújt segítséget. Tízmillió forint gyorssegélyt juttat el a természeti ka-

tasztrófa sújtotta dél-ázsiai övezetbe a Magyarországi Református Egyház is, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezeten keresztül. Emellett az egyház arról tájékoztatta az MTI-t, hogy az ország református gyülekezeteiben, januárban szintén szervezett gyűjtéssel segíti a térségben élő rászorulókat.

A Magyar Posta Rt. is csatlakozott a humanitárius akcióhoz, ennek eredményeként január 3-tól az ország valamennyi postáján díjmentesen lehet adományokat befizetni a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet és az UNICEF Magyar Bizottságának számlaszámára. A posta így a „rózsaszín csekkek” feladási díjának átvállalásával támogatja a két szervezet humanitárius akcióit.

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet számlaszáma: 11705008-20464565.

Hitpróbáló események

A brit anglikán és a katolikus egyház vezetői egyaránt úgy vélekedtek vasárnap, hogy a dél-ázsiai szökőár-katasztrófa próbára teszi a keresztény emberek Istenbe vetett hitét.

Rowan Williams, Canterbury érseke, a hetvenmillió hívőt számláló anglikán világunió első számú egyházi vezetője a *The Sunday Telegraph*-ban megjelent cikkében azt írta: egy ilyen katasztrófa

után „nagyon is jelen van az a kérdés: miképp lehet hinni egy olyan Istenben, aki megenged ilyen mértékű szenvedést?” Williams szerint meglepő, sőt helytelen is lenne, ha ez a kérdés nem merülne föl.

Williams „rendkívüli ténynek” nevezte cikkében, hogy a hit újra és újra túléli a mostanihoz hasonló próbákat.

► MTI

A karácsonyi földrengés, illetőleg az ennek nyomán keletkezett óriási szökőár óta a média naponta szembesít a halottak, sebesültek, eltűntek egyre emelkedő számával. Noha a végső adatokat még senki sem ismeri, Délkelet-Ázsia érintett országaiban ma már egy új veszély, a különböző járványok réme fenyegeti a lakosságot és a turisták ezreit. Nincs elég gyógyszer, nincs elég tiszta ivóvíz, temetetlen halottak fekszenek a rommá lett épületek között. Világszerte mozgósítják a segélyszervezeteket, hogy a pusztulás színhelyén rendelkezésre álljon orvosok, élelmiszer, lakósátor, takaró, ruházat. Mindenhol megtanulták a „cunami” szót, a földrengés keltette szökőár nevét. Az Egyesült Nemzetek Szervezete, az Európai Unió, a Nemzetközi Vöröskereszt és az egyházi segélyszervezetek igyekeznek minél előbb elérni a katasztrófa sújtotta területeket. Az elmúlt ötven évben csak Oroszországban (1952), Chilében (1960) és Alaszkán (1964) volt hasonló erősségű földrengés okozta természeti katasztrófa.

A keresztényekben – a mérhetetlen szomorúság és az őszinte részvét érzésével együtt – felvetődik a „teodicea” kérdése: miért engedi Isten a történelmi katasztrófák mellett a természeti katasztrófákat, miért „hallgat”, amikor emberek tízezrei halnak meg? Mit tudunk vigasztalásként mondani másoknak? Csak nagyon alázatosan és visszafogottan szabad beszélnünk arról, ami számunkra is titok.

A teodicea kérdése Európában az 1755-ös lisszaboni földrengés idején került kiélezetten elő, de a II. világháború végén is újra felvetődött, Drezda szőnyegbombázásával, Auschwitz, Buchenwald szörnyűségeivel, a Hirosimára és Nagaszakira mért atomcsapással kapcsolatban... Hallgat az Isten. Nincs hatalmunk kérdőre vonni. Titokkal állunk szemben. Végső soron Jób egyéni problémája, egy istenes ember egyéni tragédiája vetődik fel többszörösen. A 73. zsoltár alapvető kérdése ugyanez: mi lehet a szerepe Istennek a betegség, a fájdalom, a szerencsétlenség, a bűn, a halál érthetetlen eseményei között?

Az bizonyos, hogy nem szabad mások bűnét említeni, és a csapást egyszerűen büntetésnek, ítéletnek tartani. Az események végső értelme a keresztény ember számára sem adott. Jézus arra figyelmeztet, hogy nincs jogunk bűnösebbnek tartani magunknál azokat, akik most kerültek nagy bajba. Mt 11,20–24 és Lk 13,1–5 szerint Jézus nem engedi a mások sorsa feletti ítélkezést.

Mire tanít a délkelet-ázsiai katasztrófasorozat bennünket, teológusokat és lelkipásztorokat? Tudunk-e valamit is hitelesen mondani, vagy csupán a „Kyrie eleison” átfogó szolidaritása érvényes? Vagy az ignoramus et ignorabimus (magyarul: mindent nem ismerünk és nem is ismerhetünk a jövőben sem) őszinte bevallása a feladatunk?

■ ID. HAFENSCHER KÁROLY

Apokalipszis, most

► Az India könnyceppjének nevezett Srí Lanka (régibben Ceylon), illetve a környező térség lakossága – a természeti katasztrófa következtében – napjainkban valóban szenved és könnyezik. Fekete Dánielt, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet helyszínén tartózkodó munkatársát telefonon kérdeztük a ceyloni helyzetről.

– Mi az, ami a legmegrázóbb élményt jelentette az Ön számára?

– Közvetlenül a katasztrófa után, múlt év december 28-án keltünk útra, és másnap hajnalban érkezünk meg a fővárosba, Colombóba. Itt nem olyan súlyos a helyzet, de megdöbbentő volt látni a pusztítás okozta károkat, amint elindultunk dél felé, hogy szétosszuk a segélyszállítmányt az emberek között. A természeti katasztrófát a brit uralkodó idején épült házak úgyahogy átvészelték; a többi lakó- és középületet a földdel tette egyenlővé a rombolás. A tenger kisodorta a hajókat a partra. Az út szélén mindenütt segítséget és támaszt remélő emberek várnak. Olyan minden, mintha atomcsapás érte volna ezt a területet.

– Mi az Önök konkrét feladata?

– Felvettük a kapcsolatot a partnerszervezetünkkel, a helyi nemzeti ökumenikus tanáccsal. Ők nagyban segítettek a munkánkat azzal, hogy a borzalmak után egyfajta hálózatot alakítottak ki a különböző régiókban. Előzetes felméréseiknek köszönhetően pontosan tudtuk, hol mire lenne a legnagyobb szükség. Ennek alapján már célzottan tudtuk összeállítani a segélyszállítmányt: közel egymillió forint értékben vittünk ki ötezer liter ásványvizet, felső- és alsóruhá-

kat, tisztálkodószereket és törölközőket.

– Egy ilyen nehéz helyzetben a segélyek szétosztása a sokat szenvedett lakosság körében bizonyára nem mentes a feszültségektől.

– Elmondhatom, hogy a körülményekhez képest mindenki nagyon fegyelmezetten és nyugodtan viselkedik. Itteni partnerszervezetünk „előkészítette a terepet”. Az emberek tudták, hogy jövőnk, és azt is, hogy mit ho-

zunk magunkkal. Az is sokat jelentett, hogy az adományok szétosztását sok önkéntes segítette (és segíti).

– A sajtóhíradások szerint járvány is felütheti a fejét. Önök miként tudtak felkészülni erre, hogyan védik saját egészségüket?

– Járvány nincs; azonban járványveszéllyel valóban lehet számolni. A védekezés nehéz kérdést jelent. Mivel szinte azonnal a történet után indultunk, nemigen maradt idő arra, hogy védőoltásokat kapjunk. Egyébként is hosszabb időbe – egy-két hétbe – telik, mire egy-egy injekció hatni kezd. Önmagunk védelme érdekében annyit tehetünk, hogy kesztyűben és védőmaszkban dolgozunk.

■ G. Sz.

Fekete Dániel munkában – vizosztás Colombótól délre

Fotó: Reuters/Arko Datta

Biztonság.

Fotó: Reuters/Beawiharta

Szállás.
Étel.
Ivóvíz.

Jövő.

Délkelet-ázsiai munkánk támogatásában mindenkire számítunk!

Köszönjük!

OTP: 11705008-20464565

www.okumenikus.hu

Cunami

■ T. PINTÉR KÁROLY

Jóllehet papírforma szerint az Evangelikus Élet idei második számát tartja kezében az olvasó, valójában még e lapszám oldalainak többségét is az elmúlt esztendőben készítettük elő. Hétfői (január 3-i) lapzártánkra lényegében csak az első és a harmadik oldalt hagytuk nyitva, tudatában annak, hogy a délkelet-ázsiai térséget sújtó természeti katasztrófával a címdalra kell majd foglalkoznunk. Ezeket a hasábocon viszont tervezőszerszerkesztőnkkel osztozva készültünk bemutatni 70. évfolyamába lépett hetilapunk új arculatát és részletezni terveinket... Karácsony másnapján még „csak” húszezer halálos áldozatról szóltak a híradások, harmadnapra hetvenezerről, aztán százzal. Most, amikor a lapzártá perceiben ezeket a sorokat írom, már a halottak kétszáz ezer számát valószínűsítik, miközben hajléktalanokká vált milliók rettegnek a járványveszélytől, az éhhaláltól. A cunami „odaát” minden újévi tervet felülír.

Földünknek ezen a fertályán azonban talán nem én vagyok az egyetlen, aki az időnyerés motíválta év végi „munkaverseny” és a meghiúsult ünnepek alatt nem igazán tudja átérezni a délkelet-ázsiai tragédia súlyát. De mert én tagadhatatlanul ezek közé tartozom, enyhén szólva is ambivalens érzésekkel olvastam a kormányon lévő politikusok lépéseit keseredelmesnek bélyegző ellenzéki sajtót. Annál nagyobb tisztelet ébresztettek bennem a segélyszervezetek, amelyek – ha szabad ilyen szubjektíven fogalmazni – engem mindenképp megszégyenítő érzékenységgel reagáltak a „földmozgásra”, és indultak úgyszólván azonnal a bajbajutottak megsegítésére. És mert e szervezetek között nálunk a keresztény felekezetekhez kötődők vannak többségben, mit tagadjam, hálás vagyok Istennek, hogy a testvéreimnek tudhatom azokat, akik – velem ellentétben – nemcsak a helyzet felmérésére, de a cselekvésre is időben voltak képesek.

Január 3-án Gyurcsány Ferenc miniszterelnök – magán személyként – 700 ezer forint készpénz befizetésével támogatta a Magyar Vöröskereszt programját, ennek bejelentését követően pedig a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet vezetőjének, Lehel László evangélikus lelkésznek két, otthonról hozott takarót is átadott. Tudván azt, hogy történetesen az ökumenikus segélyszervezetet bírta meg a kormány a költségvetésből korábban kiutalt segélyösszegek több mint negyedének felhasználásával, nekem nem sikerült sértőnek találni ezt az „üzenetértékűnek” mondott kormányfői gesztust. A miniszterelnöki sajtótájékoztatóról egyébként a Hír Tv „lapzártájából” értesültem, és egyet tudtam érteni azzal az újságíró-kollégával, aki – függetlenül a motivációtól – ezt egyszerre érezte baloldali és keresztény megnyilvánulásnak, hangsúlyozván, hogy ő ezt a kettőt egyáltalán nem tartja egymást kizárónak.

Nem részletezem, miként vélekedett erről vitapartnerem, az ismert jobboldali zsrnaliszta hölgy. Írhatnám, hogy hirtelenjében nem csak magam miatt kezdtem el szégyenkezni, de ez mit sem változtat azon a tényen, hogy e sorok írásakor jómagam még egy pokróc erejéig sem támogattam Délkelet-Ázsia szenvedőit...

Arányérzékem viszont talán még időben a helyére billent: az Evangelikus Élet terveiről majd legközelebb.

Ima Kelet-Európáért. Németországban 2005. január 18. és 25. között imáhelet tartanak a keresztények egységéért. A „Krisztus – az egyház fundamentuma” mottóval megrendezendő eseményen a figyelem középpontjában Kelet-Európa országainak helyzete áll. Az imahét isztentiszeleti rendjét a Szlovák Köztársaságból vették át.

► EGFW

Új amerikai ökumenikus szervezet. Az Egyesült Államokban új ökumenikus szervezet alakult Keresztény Egyházak Együtt elnevezéssel. Az Amerikai Római Katolikus Püspöki Konferencia már hivatalosan is bejelentette részvételét az új ökumenikus szerveződésben, mely magába foglalja a protestánsokat, az anglikánokat, az ortodoxokat és az ókatolikusokat is. A pünkösdisták is kérik felvételüket az új testületbe. Az eddigi ökumenikus szervezetnek sem a római katolikusok, sem a pünkösdisták nem voltak tagjai.

Az antijudaizmus állomásai – *Cyprián egyházatya*tól *Adolf Hitlerig* címmel nyílt kiállítás a heppenheimi (Németország) Martin Buber Házban, a Nemzetközi Keresztény–Zsidó Tanács (ICC) székelyén. A kiállításon huszonkét képes-szöveges tablót tekinthet meg. A tablók bemutatják, hogy az elmúlt kétez évben milyen diszkriminációknak voltak kitéve a zsidók Németországban.

Újra vitatott kérdés

Az Egyesült Államokban újra élesen vitatott kérdéssé vált a kreacionizmus és az evolúcionizmus ellentéte. Az ügyben a *Ratzinger* bíboros által vezetett Vatikáni Nemzetközi Teológiai Bizottság is nyilatkozott. A bizottság *Közösség és szolgálat* címen kilencvenöt tételben foglalta össze álláspontját. Az irat egyik pontja foglalkozik a génterápiával is; az eljárást bizonyos esetekben alkalmasnak tartja arra, hogy a gyógyítás eszköze legyen, de élesen elutasítja az emberi klónozás területén az „Übermensch” kialakítása érdekében végzett kísérleteket.

A tanulmány szerint „a tudósoknak az anyagi világ fejlődéséről kialakított véleménye nem mond ellent azoknak a tanításoknak, amelyeket a Biblia közöl a teremtésről. A fejlődés által létrehozta azokat a feltételeket, amelyek az élő organizmusok kialakulását és fennmaradását lehetővé teszik.” Az ember fejlődése is Isten akaratára való, s „az ember »ontológiai áttörése« végső soron a teremtő Isten akaratára – hangzik a nyilatkozat.

Bestseller bibliafordítás

Hollandiában a legolvasottabb könyvek listáján az első helyre került a most megjelent új bibliafordítás. Ez azért meglepő, mert a legutóbbi felmérések a templomlátogatás és az egyháztagság csökkenéséről számoltak be. (Az ország lakosságának mindössze 33%-a vallja magát kereszténynek.) A fordítás első példányát *Beatrix* királynőnek adták át október 27-én Rotterdamban. Ez az új fordítás ökumenikus: nemcsak római katolikus és protestáns tudósok dolgoztak rajta, hanem zsidó szakértők is. A szöveg – a Holland Bibliatársulat és a Katolikus Bibliaalapítvány együttműködésében – tíz éven át készült, és tizenkétmillió euróba került. Az új fordítás megjelenésekor „bibliaolvasó maratonokat” is szerveztek; előfordult, hogy öt napon át olvasták folyamatosan fennhangon a Szentírást.

A vallás és a franciák

Franciaországban röviddel a magyar származású *Nikolas Sarkozy* miniszter feltűnését követően megjelent a vallások támogatásáról szóló vita. A kötetben a miniszter szokatlan módon azt javasolta, hogy a Francia Köztársaság nyújtson pénzügyi támogatást a vallásoknak. Könyvének címe: *A köztársaság, a vallások, a reménység*. Javaslatának elfogadása az 1905-ben meghozott ügynevezett laicitástörvény megváltoztatását jelentené, amely kimondja, hogy „a köztársaság nem ismer el egyetlen kultuszt sem, és nem nyújt pénzügyi támogatást számukra”. 1905-ben negyvenezer római katolikus templomot tartottak számon az országban „nemzeti tulajdonként”. Az újranevelő vitának egyik fontos eleme, hogy 1905-ben a vallás teljes kihalását jósolták; nem számoltak azzal, hogy ez a jelenség „újra visszatér, sőt terjednek a szekták”. Megállapítják, hogy „ma már senki sem tud pontos statisztikát adni arról, hogy hány vallási kultuszhely van Franciaországban”.

► Forrás: ÖTK

Jogi hittannal. Hittanvizsgálóhoz kötik a jogosítvány megszerzését Türkmenisztánban. Az ország teljhatalmú elnöke, *Saparmurat Nizajov* saját szentírását tette kötelező vizsgaanyagává a jogosítványhoz. Művének címe *Rukhnama* (spirituális világ), és aki járművet akar vezetni, annak tízenhat órás hittanfolyamon kell részt vennie, hogy majdan magas morális értékekkel felvértezve vezessen. Türkmenisztánban a *Rukhnama* egyébként kötelező iskolai olvasmány is, és minden mecsetben közvetlenül a Korán, a mohamedán szent könyv mellett van a helye.

► www.motorinfo.hu

Újabb híd Moszkva és Róma között. Újabb kapcsolat létesült Moszkva és Róma között. Az orosz fővárosban „szellemi-lelki könyvtár” nyitottak meg a Vatikán és az Orosz Ortodox Egyház magas rangú egyházi vezetői. *II. János Pál* pápa táviratban köszöntötte az eseményt. A könyvtárban tekintélyes mennyiségű teológiai és filozófiai tárgyú könyv áll az olvasók rendelkezésére, valamint konferenciaterem és kávézó is van. Az intézményhez könyvkiadó is tartozik. *Kyrril* metropolita és a Vatikán küldötte, *Poupar* bíboros a megnyitót felhasználva tárgyalta egy olyan „összeurópai” konferencia megszervezéséről, amelyet „az Atlanti-óceántól az Urálig terjedő kontinens keresztény gyökereiről” tartanának. A bíboros a moszkvai egyetemen előadást tartott *A hit és a tudomány dialógusa* címmel.

Amikor az egyház (még) politizált

A magyar keresztény társadalompolitika gyökerei

► **Idén ünnepli a hatvanadik születésnapját a Kereszténydemokrata Néppárt. Ha a párt szellemi gyökereit kutatjuk, akkor egészen az előző századforduló két kimagasló gondolkodójáig, *Prohászka Ottokárig* és *Giesswein Sándorig* kell visszamennünk az időben. Életük és munkásságuk ugyanis alapvetően befolyásolta a keresztény erkölcs és társadalmi tanítás alapján szerveződött mozgalmak, egyesületek és pártok hazai működését.**

Prohászka Ottokár római tanulmányai során megismerkedett *XIII. Leó* pápa híres szociális enciklikájával, a *Rerum Novarummal*. Egész életében ennek gyakorlati megvalósítása érdekében tevékenykedett. Azonban ebből a szempontból *Giesswein Sándornak*, a tudós győri kanonoknak jelentősebb a szerepe. A keresztényszocialista mozgalommal ő is külföldi tanulmányútján került kapcsolatba. Hazatérését követően az egyház társadalmi és szociális tanítása alapján küzdött a munkásság érdekeiért – ugyanis a kor liberális, de ugyanakkor erősen feudális jellegű társadalmában ez a réteg volt a legkiszolgáltatottabb helyzetben. Figyelmét később kiterjesztette a falusi agrárproletariátus felé is, ezzel Kelet-Közép-Európában elsőnek rakta le a kereszténydemokrácia eszmei alapjait. Igaz, önmagát keresztényszocialistának tartotta, hiszen azt vallotta, hogy a szociális kérdésekre nemcsak szocialista, hanem keresztény eszmeiségű megoldás is létezik.

Giesswein Sándor politikai pályafutását a Katolikus Néppártban kezdte, amelynek 1905-től országgyűlési képviselője volt. Amikor pártja 1910-ben a fennálló társadalmi renddel megkötendő kiegyezést kezdte szorgalmazni, átlépett az Országos Keresztény Szocialista Pártba. Az országgyűlés tagja volt egészen az 1923-ban bekövetkezett haláláig. A kor viszonyai között radikálisnak tartott nézetei miatt élete vége felé még az egyházi előljáróival is szembekerült: 1916-ban ugyanis földreformot szorgalmazott, amelyet még az egyházi nagybirtokokra is ki kívánt terjeszteni. Szövetkezeti struktúrát és olyan hitelbankot hozott létre, amely pénzt kölcsönzött a földet bérelni vagy gépeket vásárolni szándékozó parasztságának.

Trianon és az azt követő gazdasági válság, nem utolsósorban pedig *Giesswein* halála hosszú időre lelassította a magyar kereszténydemokrácia fejlődését. A két világháború között alakult keresztény jellegű pártok ugyanis nem feleltek meg azoknak a követelményeknek és elvárásoknak, amelyeket a *Rerum Novarum* képviselt. Amikor viszont a katolikus egyház továbbfejlesztette szociális tanítását, és 1937-ben megszületett a *Quadragesimo Anno* kezdetű enciklika, hazánkban valóságos népi reformmozgalom indult. Ekkor alakult meg például a KALOT (Katolikus Agrárfiújsági Legényegyletek Országos Testülete), a KALÁSZ (Katolikus Asszonyok-Lányok Szövetsége), az EMSZO (Egyházközi Munkásszakszervezetek) és a KIOE (Keresztény Ifjak Országos Egyesülete). Habár ezek közül egyik sem volt politikai

párt, olyan társadalmi erőket képviseltek, amelyet sem az akkori kormány, sem az Országgyűlés nem hagyhatott figyelmen kívül.

Két kérvény

Sorsdöntő fordulatot hozott 1943, amikor már nyilvánvalóvá vált, hogy a háborút ismét a vesztesek oldalán fejezzük be. Ezért augusztusban a reform vezető személyiségeit *Apor Vilmos* győri katolikus megyés püspök egy titkos tanácskozásra hívta össze. Ennek a megbeszélésnek az eredményeként alakult meg a Katolikus Szociális Népmozgalom. Ez még nem párt volt, csupán öntevékeny társadalmi mozgalom, azonban már egy későbbi pártalakulat csiráit is magában hordozta. *Kerkai Jenő*, a KALOT egyik irányítója, *Kovrig Béla* kolozsvári egyetemi tanár és *gróf Pálffy József* volt a szellemi vezére. Az imént említett tanácskozáson egyébként *Kovrig Béla* – aki korábban *Teleki Pál* szociálpolitikai tanácsadója volt – elvállalta, hogy egy tanulmánykötetbe foglalja azokat a gondolatokat, amelyek egy később meginduló kereszténydemokrata párt elvi programját képezhetnék. Hatszáz oldalas, háromkötetes munka született, nyomtatásban megjelenettni azonban a német megszállás miatt már nem tudták.

A hitelesnek tartott dokumentumok alapján a Kereszténydemokrata Néppárt alakuló jegyzőkönyvét 1944-ben Budapesten, a közelmúltban elhunyt *Varga László* lakásán konspiratív körülmények közt hagyták jóvá. A KDNP megszületését valójában az 1944-ben a debreceni Ideiglenes Nemzeti Kormány művelődési és belügyminisztere által kiállított működési engedély, majd a szegedi zászlóbontó nagygyűlés jelentette. Azonban a debreceni engedélyt az 1945 februárjában Budapesten felállított Országos Nemzeti Bizottság nem ismerte el. A párttól ugyanis egyszerre két indulási kérvényt is kapott. Az egyiket *gróf Pálffy József*, a másikat *Barankovics István*, a *Magyar Nemzet* akkori főszerkesztője nyújtotta be. A párt intézőbizottsága ugyanis felismerte, hogy az idegen megszállás és a kommunista befolyás következtében a kereszténydemokráciát egy arisztokrata származású politikus nem tudná hitelesen képviselni a közéletben. Ezért az egyik ülésen *Pálffy* leváltották, helyére pedig megválasztották *Barankovicsot*. *Pálffy* azonban nem volt hajlandó tudomásul venni ezt a döntést, ezért ő is indulási engedélyt kért. Az Országos Nemzeti Bizottság végül *Barankovics* kérelmét fogadta el, amelyet viszont csak 1945 szeptemberében postázott. Így viszont már nem maradt kellő idő

arra, hogy a kereszténydemokraták felkészüljenek az októberi önkormányzati és a novemberi országgyűlési választásokra. *Barankovics* hát megegyezett a kisgazdákkal, hogy az ő listájukat támogatja, cserébe pedig néhány önkormányzati és parlamenti helyet kapott.

Barankovics és Mindszenty

Kettejük kapcsolata nem volt felhőtlen. Ennek okát két eltérő koncepció ütközésében láthatjuk. *Mindszenty* eleinte úgy vélekedett, hogy a kommunista hatalom nem fog sokáig tartani, előbb-utóbb közbe lépnek a nemzetközi politikai erők. Úgy gondolta, hogy az általa rövidnek vélt, átmeneti időszak végét szilárd, hajlíthatatlan hittel kell kivárni. Meg kell jelezni, hogy abban az adott történelmi pillanatban nem sok választása volt: vagy kitart a kereszténység értékei mellett, vagy behódol a kommunista erőszaknak. *Barankovics* viszont politikus volt, aki ezáltal sokkal szélesebb eszköztárral rendelkezett. A köztük szükségszerűen kipattanó ellentét feloldását célzó tárgyalások főleg a hercegprímást képviselő megbízott merevsége miatt rekedtek meg. *Mindszenty* egyébként a támogatásért cserébe azt kérte, hogy ő jelölhesse ki az akkori már Demokrata Néppártra átkelesztett politikai erő lapjának a főszerkesztőjét, valamint parlamenti képviselőinek több mint a felét. Mivel ebbe a *Mindszenty* szemében – *Pálffy* leváltása óta – „kegyvesztett” *Barankovics* nem ment bele, a párt az 1947-es választásoknak a hercegprímási áldás nélkül vágott neki. Ennek ellenére – a tényleges szavazatokot nézve – relatív többséget szerzett, és a kék cédulás választási csalások dacára mégis hatvankét képviselőt küldött a Parlamentbe. De ez a nem várt és minden politikai előzmény nélküli siker nem született volna meg, ha előtte nem verik szét a Független Kisgazdapártot, illetve ha a harmincas években nem bontakoznak ki az egyházi reformmozgalmak.

Ellehetetlenülés

Az egyházi iskolák államosítását megelőző kommunista agitációs kampány részeként *Rákosi* és *Dobi* támadott a pártra. Olyan, jól ismert megfogalmazásokat használtak, mint hogy a Demokrata Néppárt „a reakció melegágya” és „a faszizmus búvóhelye”. Úgyhogy a párt a *Mindszenty*-per idejére már teljesen ellehetetlenült. Az ÁVH (Államvédelmi Hatóság) letartóztatta az országgyűlési képviselőinek egy részét. Aki tehetett, emigrált. *Barankovics* is ezt tette. A hiteles dokumentumok szerint a Demokrata Néppártot egy kierőszakolt, pecséttel is ellátott, a párt politikai bizottsága által aláírt nyilatkozat oszlatta fel. Csakhogy ilyen testülete nem is volt a pártnak. Ennek ellenére mégis hosszú, mély álomba merült, amelyből egy rövid időre 1956-ban ugyan magához tért, az 1989-es rendszerváltó időszakig azonban a közéletben nem vett részt. Addig ugyanis Magyarországon mások írták a történelmet.

■ JESZÓ ÁKOS

► **A bizalom záródokútjának legnagyobb találkozóira rendszeresen év végén kerül sor Európa valamelyik nagyvárosában. A Roger Schutz testvér (képünkön) által alapított taizéi ökumenikus közösség találkozóin több tízezer fiatal vesz részt Európa számos országából, illetőleg más kontinensekről. Az emlékezetes budapesti együttlétt után 2004. december 24. és 2005. január 1. között a portugál főváros, Lisszabon volt a záródoklat helyszíne.**

Roger testvér imái 2005-re

Január

Szerető Isten, amikor megértjük, hogy szereteted mindenekelőtt megbocsátás, szívünk megnyugszik, sőt átváltozik.

Május

Krisztus Jézus, evangéliumodból megértjük, hogy az irgalmasság mindenek előtt van. Adj nekünk jóságos szívét!

Szeptember

Szentlélek, amikor szívünk megismeri a nyugtalanságot, mindannyiunk számára utat nyit: egész életünket az Istenbe vetett bizalomba helyezhetjük.

Február

Jézus, reményünk, mindannyiunkat hívsz, és így szól hozzánk: „Jöjj, kövess engem, és fölfedezed, hogy hol talál megnyugvást a szíved.”

Június

Szentlélek, közeledben fölfedezünk, hogy sohasem vagyunk egyedül. Lehetővé teszed, hogy állandó közösségben legyünk veled.

Október

Szerető Isten, az örömteli napokon éppúgy, mint a bánatos időszakokban a forrásodhoz szeretnénk menni. És te Szentleked által szólsz a szívünkhez.

Március

Szentlélek, tárd föl bennünk a szív egyszerűségét és bizalmát, hogy elfeledkezzünk magunkról, és rád hagyatkozzunk.

Július

Szerető Isten, benned fölfedezhetjük létezésünk értelmét: életünk odaadása Jézus Krisztus és az evangélium miatt.

November

Jézus, reményünk, még ha törekények vagyunk is, akkor is követni szeretnénk azon az úton, amely oda vezet, hogy mi is úgy szerethessünk, ahogyan te szeretsz bennünket.

Április

Szerető Isten, add, hogy az imádság csöndjében keressünk téged, és hogy az evangéliumban felfedezett örömből éljünk.

Augusztus

Krisztus Jézus, azt mondod, hogy ne késlekedjünk amiatt, ami megbocsátást az életünkben olyan lesz, mint egy csoda.

December

Szentlélek, mindannyiunkkal közösségben vagy, nemcsak egy pillanatra, hanem mindenkor, egészen a soha véget nem érő életig.

► Taizéi level

Már csak szerelemből tudok színházat csinálni...

Beszélgetés Udvaros Bélával

▶ **Aki járt már az Evangélium Színházban, ismeri őt. Ott van minden előadás, a szünetekben beszélget a nézőkkel, buzdítja a színészeket, kezét fog, mosolyog, integet, hívogat. Kifogyhatatlan lendülettel szervez, rendez, kérésére lehetetlen nem mondani. Agilitása nélkül ma nem lenne Evangélium Színház. Gondolná valaki, hogy Udvaros Béla januárban tölti be a nyolcvanát?...**

– *Hogyan jött létre ez a színház?*

– Tagja vagyok a Magyar Protestáns Közművelődési Egyesületnek, és ennek egyik ülésén vettem fel, hogy ráérő, ereje teljében lévő nyugdíjas vagyok, használjuk ezt ki, és csináljunk egy színházat. Így hoztuk létre 1990-ben Szent-ágothai János és ifjabb Bartók Béla közreműködésével az Evangélium Színházat, amely gyönyörű környezetben, a Duna Palotában működik. (A próbáknak jelenleg a Szilágyi Dezső téri református gyülekezet ad otthont.) Végre azt rendezek, amit akarok, én választom ki a művet és a szereplőket is. A legkedvesebb szerzőm Tamási Áron; három darabját is bemutattuk. A *Hegyi patak* című művét a hatvanas években írta. Egyszer lejött hozzám Kecskemétre, odaadta a kéziratot: „Olvasd el, esetleg itt meg lehet csinálni, hátha vidéken nem figyelnek fel rá!” Elolvastam, és szomorúan hívtam fel: „Áron bátyám, ehhez egy más világ kell.” Sajnos ő ezt már nem érthette meg. Ennek a darabnak az utolsó sora lett aztán az ars poeticám: „Bétölteni reménységgel a világot, amely minden percében a kezdet és a vég.” De előadtuk már Németh László, Márai Sándor, Illyés Gyula, Sík Sándor darabjait is.

– *Tudja már, hogy mi lesz a következő?*

– Hetek óta olvasok. Mivel az utóbbi három bemutaton külföldi művet játszottunk, megígértem a fenntartóknak, hogy idén magyar szerző művével rukkolunk ki. Még nem tudom, hogy mivel, de abban biztos vagyok, hogy szeretni fogom. Én már csak szerelemből tudok színházat csinálni, és nagy ajándéka a sorsnak, hogy meg is tehetem. Kötelező feladatokat nem rovak magamra.

– *Mi alapján választja ki a színészeket?*

– Szerep alapján. Van néhány kiváló színész, aki szinte a kezdetektől tagja a társaságnak: Bitskey Tibor, O. Szabó István, Bánffy György. Senkitől nem kérem a keresztleletét, de tudom, hogy ki az, aki remek színész, és együtt is tudunk dolgozni. Aki ide szerződik, az tudja, hogy hová jön. Érződik a próbákon a keresztény szellemiség, itt durva szó nem hangzik el – ez pedig színházi körökben ritkaság. Amikor szerződtek valakit, megmondom, hogy ezért mennyt fog kapni, és hányszor játssza a szerepet. Még soha senki nem reklamált, hogy ő miért nem annyit kap, mint a másik.

– *A lányát, Udvaros Dorottyat miért nem szerződteti?*

– Nem tudnánk egyeztetni. Ő ma az egyik legfoglalkoztatottabb színésznő Budapesten. Három színházban játszik, és nem tudnám ebből kiszakítani a hat hét próbaidőszakra.

Interjúalanyom somolygásán nem lehet nem észrevenni a büszkeséget, és elég egy pillantást vetnem a könyvespolcán sorakozó képekre, hogy beigazolódjon a gyanúm: a világ legbüszkébb papájával beszélgetek.

– *Rendezte már?*

– Még diáklány korában. Kecskeméten volt egy stúdió-előadás, ahol egy tizenhét-tizennyolc éves lányra volt szükségem. Már akkor látszódtak az orosz-lánkörmei. Ennek ellenére három évig nem vették fel a színművészetire. Egy internálótáborban megjárta anyukával a háta mögött ezen nem lehet csodálkozni.

– *Nem volt kifogásuk az ellen, hogy a lányuk is színházi pályára készül?*

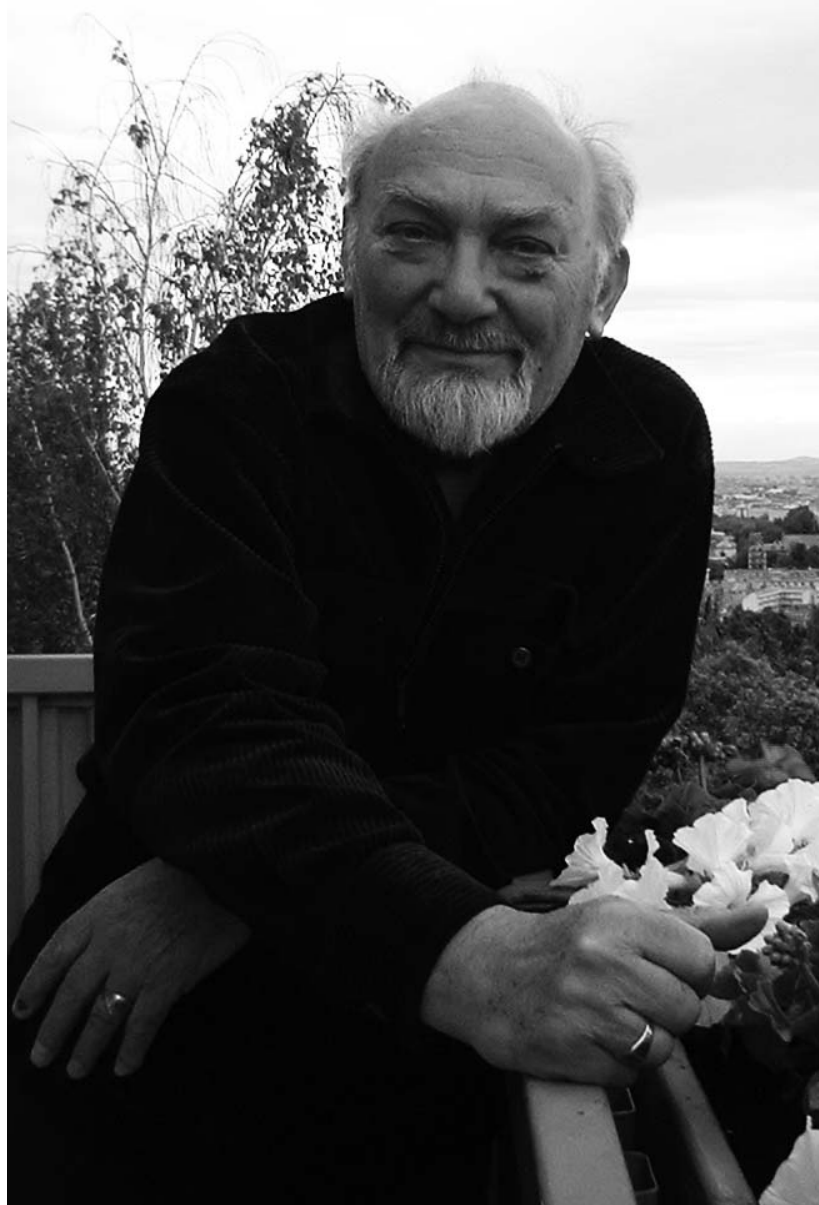
– Dehogynem! Tudtuk, hogy az Udvaros névvel nehezen fog érvényesülni. Amikor feleségül vettem Dévay Camillát, az internálótáborban megjárta legszebb magyar színésznőt, akkor én is nemkívánatos ember lettem Budapesten. Egyébként sokáig fel sem merült, hogy Dorottya színésznő legyen; a kutatóorvosi

pálya vonzotta. Egyszer a kecskeméti színházigazgató azt mondta, hogy menjen a színművészetire, mire ő nagy hangon kijelentette, hogy elég egy bohóc a családban. Aztán csak megszedítette a siker. Még gimnazista volt, amikor az iskolájuk tartott egy rendezvényt a Zeneakadémián. Őt is felkérték szerepelni, ha már színházi emberek a szülei. Én voltam a dramaturg, az anyja volt a rendező.

szó köre, kórusa, néptáncgyűjtése. Hat gyárba jártam rendezni, és jobban kerestem, mint ösztöndíjas rendezőként! '57 tavaszán, amikor enyhült a diktatúra, három színház is megkeresett. A kecskeméti választottuk, és végre a feleségem is színpadra léphetett.

Egy kisebb tablót vesz elő az általa rendezett *Tragédia* és az *Elektra* képeivel, és lelkendezve mutatja felesége poszter nagyságú mását a falon Elektra szerepében. A gyönyörű színésznő ma már az égi társulatban játszik...

– Tizenhat évig voltunk Kecskeméten. 1974-ben nyugdíjazták Radó Vilmost, a legendás igazgatót, és a személycseré nem kedvezett nekünk. Az új főrendező azzal kezdte, hogy csökkentette a fizetésünket, mert szerinte túl voltunk fizetve.

FOTÓ: NÉMETH ANDREA

z, mert előttem szemérmes volt, nem akart játszani. Egy harsány rikkancsfiút alakított, és majd szétszedték, akkora sikere volt. Nem tilthattuk meg, hogy jelentkezzen a főiskolára, hiszen a mi világunk fertőzte meg.

– *Emlegette, hogy évekig Kecskeméten volt rendező. Hogyan került oda éppen az ominózus 1957-es évben?*

– 1954 májusáig ösztöndíjas rendező voltam a Magyar Néphadsereg Színházban, amikor racionalizálásra hivatkozva kidobtak. A valódi ok az volt, hogy feleségül vettem Dévay Camillát. Rövidesen megszületett a kislányunk is. Camilla megpróbált lebeszélni a házasságról, hiszen tudta, hogy ezzel a saját előrejutásomat teszem lehetetlenné. Ott álltam tehát egy újszülöttemmel és egy pályáról leletiltott, nagyszerű színésznővel. Egy darabig édesanyáméknál laktunk, majd egy barátunknál társbérletben. Rengeteg segítő szándékú ember vett körül, így került munka a számomra. Akkoriban a népi kultúrát erősen támogatták, és minden gyárnak, üzemnek volt színpát-

Egy kollégánk Békéscsabára hívott minket, és mi örömmel mentünk. Tíz évet töltöttünk ott, onnan mentem nyugdíjba 1985-ben.

A rendszerváltás tette lehetővé Udvaros Béla álmának megvalósulását, az Evangélium Színház megszületését. Azóta huszonegy bemutatót tartott a Thália templomának tekintett színházában, ahol ígét hirdet színészeivel, Thália papjaival. Búcsúzóul egy fotóalbumot mutat, *Fényének* a címe. Gyurkovics Tibor kortárs művészekhez írott verseit tartalmazza. Rendkívül büszke, hogy ilyen illusztris társaságban szerepelhet. A fényképéhez tartozó költemény így hangzik:

„Komorlok az éjbe mint törzsi királyok
Kik mélybe merednek a bástyaszegélyen
A kik elázik az ősmagyar átkot
Tűnődöm ezerszer mint apja a lányon
Míg égre iramlík az új nemzedékem
Hogy benne a vágyam mégis életem.”

■ JÁNOSI VALI

Lapunk úgy értesült, hogy már csak az Evangélium Színház kuratóriumának jóváhagyására vár Udvaros Béla tavaszi bemutatójának terve. A 80. születésnapját január 10-én ünneplő rendező ezúttal Németh László *A nagy család* című drámáját készíti színre vinni. Ha az általa vezetett kuratórium áldását adja rá, akkor március 20-án – virágvasárnap estéjén – a Duna Palotában ismét magyar szerző darabjának tapsolhat a díszbemutató közönsége.

Feminista „távteológia”

A 2005. esztendőből kezdve Németországban az érdeklődők távoktatás keretében ismerkedhetnek a feminista teológiával. A kezdeményezést a Német Protestáns Egyházak (EKD) női tanulmányi és képzési centruma, valamint a Német Protestáns Női Misszió hozta létre. A tananyagot neves szerzők állították össze. A projekt gyakorlatba való átültetése most kezdődik meg több tartományi egyházban.

A feminista teológia gyökerei a tizenkilencedik századig nyúlnak vissza. Ettől kezdve a nők egyházban betöltött szerepéről való gondolkodás újra meg újra lendületet kapott a nőmozgalmak különböző hullámainak köszönhetően. Amíg a hatvanas években Amerikában a feminizmus és a teológia fogalmát magától értetődően összekapcsolták, addig Németországban sok, az egyházhöz kötődő asszony számára a „feminista” szó még túl radikális és negatív kicsengésű volt. Idővel azonban egyre több publikáció jelent meg erről a kérdéstről, és teológiai fakultásokon is lehetett előadásokat hallgatni a témáról.

A távoktatási forma újabb lépcsőfokot jelent a feminista teológia történetében. A képzés másfél évig (2005 szeptemberétől 2007 februárjáig) tart, és hét tanegységből áll. Az oktatás kollokviummal és a tartományi egyháztól kapott oklevéllel zárul.

► *Glaube und Heimat*

Örömhír

A Vasárnapi Iskolai Szövetség gyermeklapja

▶ **Egyre többen ismerik és szeretik az Örömhír című gyermeklapot. Magyarországon ez az egyetlen – immár tizenöt éve létező – protestáns gyermekújság. A lapot kis olvasói kéthavonta vehetik kézbe.**

Van-e közöttünk olyan hívő szülő, nagyszülő, keresztszülő, aki ne akarná Józsuéhoz hasonlóan vallani: „De én és az én házam népe az Urat szolgáljuk” (Józs 24,15)? A Vasárnapi Iskolai Szövetség (VISZ) gyermekevangélikációs közösség célja, hogy Magyarországon minél több gyermek ismerje meg a Biblia üzenetét, az Úr Jézus Krisztusban való megváltás örömet. Hiszen aki már gyermekkorában megismeri az Urat, aki szívét, egész életét átadja Istennek, és engedelmes követőjévé tud válni, annak boldog, örömteli élete lesz.

Am nem könnyű hitben nevelni a felnövő nemzedéket. Ez a kis újság írá-

saival, ötleteivel segítség lehet a családok számára, de a gyülekezetben folyó gyermekmunkához is. Ahogyan a címe is kifejezi, az újság az evangéliumot, az örömhírt szeretné minél több gyermeknek elmondani. Ezt a célt szolgálja kis mérete, a szívet melengető, szép grafikák, a szép történetek. Vannak közkezdelt, állandó rovatai, mint a Fejtörő, a Kivágós, az Olvasd el és válaszolj, a Gyere velünk a Biblia korába! A gyerekek rajzait, írásait, ötleteit is megtaláljuk minden számban.

Az olvasók az év során bármikor megrendelhetik a lapot levélben vagy telefonon nálam, a terjesztőnél. (Cím: 1224 Budapest, Bartók Béla út 118/A, tel.: 1/362-4403, e-mail: betpecel@vizs.org) Az idén egy példány ára 200 Ft.

Az újság rövid tartalmát megtalálják a VISZ honlapján: www.vizs.org; ugyaneken a címen a VISZ egyéb kiadványairól, munkájáról is kaphatnak további információkat.

■ BOTTÁNÉ TAMÁS SZILVIA

Képek – lelkészekről

■ SOLYMOS TAMÁS

Czóbel Béla (1887–1953) olajfestménye *A bergeni lelkész* 1918-ból. A festő piktúrája szigorú; a művész a kép sík felületéhez alkalmazkodó formák belső rendjét kereste. Czóbel az első világháború idején, 1914 és 1919 között a hollandiai Bergben élt. Amszterdamban részt vett a Hollandische Kunstenaarskring kiállításain. Miközben korát az irányvonalak küzdelme, a kubizmus szigorú rendszeretete és az expresszionizmus túlfűtött mozgalmassága hatotta át, Czóbel nem törődött mással, mint hogy a körülötte lévő tárgyakról meghitt, jó képeket fessen. Képei ezért vonzóan pihentetőek az emberi szemnek, hiányoznak róluk az indokolatlan kilengések; nála semmi sem veszélyezteti a természet és az emberi lélek belső, statikus szépségét. Czóbel a látványt egyszerű, a lényeges vonásokat összegző formává alakítja.

A bergeni lelkész is rendkívül egyszerűen befejezett egész. A visszafogott, tónusos barna színskála bensőséges hangulatot teremt; a mozgalmal párizsi művészeti áramlat által megszabott stílus mögött a kispolgári szerénység elégedett kényelme tükröződik.

Nazareth Castillo protestáns prédikátor Peru Trujillo nevű helységében. Bár még csak nyolcéves, mégis képes több ezer fős hallgatóságának figyelmét felkelteni. Apja, *Andreas* szerint Isten ajándékozta meg őt ezzel a nagy szókinccsel és tudással rendelkező fiúval. *Andreas* már elmúlt negyvenéves, amikor Nazareth megszületett – ilyen kesei gyermek viszonylag ritka Peruban. Akkor a család egy viskóban élt a piactér mögött, de Nazareth – sikereinek köszönhetően – vásárolt nekik egy új házat és egy autót.

A fiatal prédikátor mindennapjait az ír származású fényképész, *Seamus Murphy* (Redux Pictures, New York) örökítette meg az *Algemeen Dagblad* számára. A fotós képeivel harmadik lett a tavalyi Word Press fotókiállítás, a portréorozat kategóriában.

A 2004. ESZTÉN

Az év temploma – Szentendre

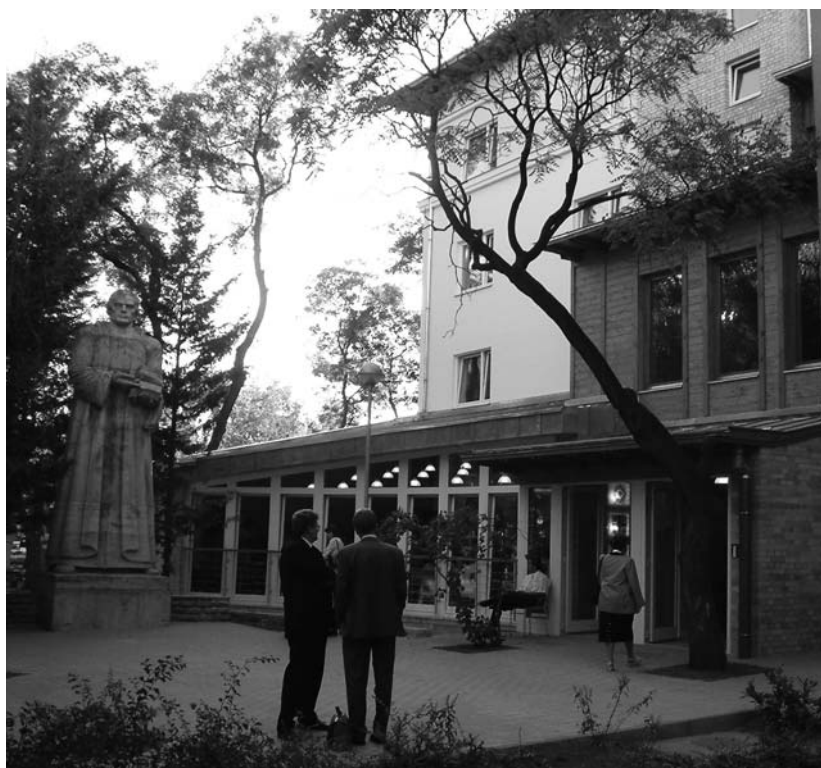
Festői patakpartra épült, a patinás kisvároshoz méltó templom, gyülekezeti terem és lelkeszlak

FOTÓK: BHRVÁTH-HEGYI OLIVER

Az év oktatási létesítménye – Zugló

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem kollégiumának új szárnya, teológusotthon és kápolna 21. századi színvonalon

FOTÓK: BOTTIA DÉNES

▶ Általában az esztendő végén szokták megválasztani az év sportolóját, színészét, politikusát, az év legkülönbözőbb eseményét, szenzációját. Az egyházi életben ennek nincsen hagyománya; talán egy kicsit bulvárízűnek tartjuk ezt az egészet. Az Országos Egyházi Iroda munkatársainak évkezdő találkozásán – amelyen azt a feladatot kaptam, hogy tekintsek vissza az elmúlt esztendőre – mégis eljátszottam a gondolattal: vajon mik és kik lehetnének 2004 jeles történései, személyei? Tudom, a válogatás nagyon szubjektív és vitatható; bátran felül lehet bírálni, ki lehet egészíteni. A lényeg az, hogy így visszatekintve nyíljon meg a szemünk: bőven akad miért és kiért hálát adnunk!

Az év gyülekezeti háza – Pesterzsébet

Befogadó és közösségteremtő spirituális oázis és médiamissziós stúdió harmonikus ötvözete a lakótelep közepén

FOTÓK: BOTTIA DÉNES

Az év diakóniai otthona – Kaposszekcső

Korszerű hajlék mintegy hetven idős testvérnek egy barátságos tolnai kis faluban, az evangélikus templom oltalmát adó, őrző árnyékában

FOTÓK: SZABÓ SZILÁRD

DŐ AJÁNDÉKAI

Az év missziói eseménye – Tata
Szélerőzsa, 5. országos evangélikus ifjúsági találkozó, amelyen ezrek élhették át, hogy jó együtt lenni a „világ világosságának” közelében

BARTA IMRE FELVÉTELEI

Az év beruházása – Balatonszárszó

Evangelikus Konferencia- és Missziói Otthon, a testi, lelki, szellemi rekreáció vonzó épülete, az Evangelikus Lelkészakadémia „támaszpontja”

FOTÓ: BENCSUR LÁSZLÓ

FOTÓ: BOTTÁ DÉNES

FOTÓ: BOTTÁ DÉNES

Az év hazatért lelkészei

Csepregi Béla, Detre László, Laborczai Zoltán, Muncz Frigyes, Nagybockai Vilmos, Táboszky László, Veczán Pál – Istennek köszönjük meg életük és szolgálatuk ajándékát!

Az év ordinált lelkészei

Barthel-Rúzsa Zsolt, Domokos Jenő, Füzesi Kornél, Homoki Pál, Keczkó Pál, Keczkó Szilvia, Laczi Roland, Laczki János, Lajtos János, Lőrincz Csaba, Matus Klára, Németh Szabolcs, Szücs Eszter – Isten adjon erőt, hűséget és örömet a szolgálatba állóknak!

A hazatérők és a munkába lépők aránya – 7:13!
Legalább ezen a területen győzött az élet a halál felett 2004-ben! A jó híreket lehet, szabad továbbítani, a hálaadást szabad folytatni...

SZEMBESÍTÉS

► Aligha vitatható, hogy a szenvedélybetegségek jelentik – nem csak egészségügyi vonatkozásban – a mai magyar társadalom egyik súlyos teherterét, gondját: a függőség a dohányzástól, az alkoholtól, a kábítószer-től. A függőség szakkifejezés; valójában rabságról van szó.

Népegészségügyi szempontból a dohányzás a legjelentősebb gond. Ráadásul a társadalom – miután a nikotinfüggés nem jár kriminális következményekkel – kevésbé érzékeli a veszélyt, amely egyszerűen a dohányosok magas aránya miatt jelentős. A szív- és vérkeringési betegségeknek, az infarktusnak, az érmezesedésnek, az agyvérzésnek és a légzőrendszer betegségeinek – többek között a tüdőráknak – súlyos kockázati tényezője a dohányzás. A füstölők tábora sajnos állandóan kap utánpótlást a fiatal korosztályokból. Megértem ezt, magam is erős dohányos voltam. Sok humán kulturális szokás is kapcsolódik a dohányzáshoz, a békepipa elszívásától egy-egy rágyújtásnak a modern színművekben látható dramaturgiai szerepéig. Mára azonban egyértelművé vált az egészségkárosító hatása, ezért mindazon közösségeknek, amelyekben fontos érték az egészség – úgy vélem, ilyen az egyházi közösség is –, tenniük kell a dohányzás visszaszorításáért, főleg az új nemzedékek védelme érdekében. Nem szeretnék dogmatikai vitába bonyolódni; úgy gondolom, a dohányzás nem bűn, de feltétlenül vétek önmagunk és szeretteink ellen. Nem kevésbé vétek persze a dohányosok agresszív leszoktatására irányuló törekvés, illetve kirekesztésük, megbélyegzésük sem.

Látványosabb és ugyancsak sok embert érint az alkoholbetegség problémája. Becslések szerint hazánkban körülbelül kilencszázezer ember tekinthető valamilyen mértékben alkoholfüggőnek. Társadalmi megoszlásuk igen „demokratikus”: minden réteg képviselve van közöttük. Átlagos, négyfős családokban gondolkodva tehát közel négymillió ember életét befolyásolják közvetlenül az alkoholbetegség következményei. Nem csak a kriminális vonatkozások miatt – elég csak az alkoholos befolyásoltság állapotában okozott balesetekre vagy az alkoholfogyasztás miatti családi drámákra gondolni – bonyolultabb itt a helyzet, mint a dohányzás esetében: az alkoholbetegeket egyik oldalról a szolidan alkoholt fogyasztó társadalom övezi, a másik oldalon pedig az alkoholizmus terjedése együtt jár a drogfogyasztás fokozódásával.

Már egyetlen cigarettá elszívása is zavarja a szív működését – tanítja az orvostudomány, de a mérsékelt bor- vagy sörfogyasztás megengedett. Az alkoholbetegség azonban gyorsabban rombolja a testet-lelket, súlyosabb kockázati tényező; az említett szervrendszerek mellett károsítja az idegrendszert, az embert emberré tevő ítéletalkotó, erkölcsi működést is. Az alkoholbetegség sem bűn, hanem betegség, de szerepet játszik számos bűncselekmény elkövetésében. Nincs ellene törvény, még annyira sem, mint a nem dohányzók védelmében alkotott, óvatosságot szabály, amely a dohányzást kívánja mérsékelni, korlátok közé szorítani. De talán éppen az alkoholizálás bűncselekmények elkövetésére hajlamosító volta miatt a belőle való szabadulás leginkább hatékony módja a lelki életújulás, a megtérés, a hitre jutás. Igen értékes az egyházak ilyen irányú missziói tevékenysége, amelyben ötvöződik a szakzerű gyógyító munka és az evangélikáció ereje.

Hasonló, de némileg bonyolultabb a helyzet a drog esetében. Hasonló, ami a betegség gyógyítását és az evangélium szabadító voltát illeti. Nem hívó pszicháterek is beszámoltak róla, hogy drogbe-tegeknél a leginkább tartós javulás a megtérésen alapuló életújulás révén volt tapasztalható. A bonyolultság abból adódik, hogy a kábítószer élvezetét üldözi a törvény. Szükség is van erre, mert

csak így büntethetők az emberi nyomorúság vámszedői, a fiatalokat a drog rabságába vetők és ott megtartók, az ilyen módon jelentős haszonra szert tevő forgalmazók, a drogdílerék.

Számos országban vitatták a drogliberalizáció következményeit. Elvben ez lenne az egyik lehetőség az illegális, óriási anyagi hasznot hajtó forgalmazás megszüntetésére. Ám sajnos minden tárgyilagos tanulmány arra a következtetésre jutott, hogy ez nem járható út, mert kaput nyitna a kábítószer-élvezet robbanásszerű terjedésének. Bármennyire is nem a törvény jelenti a megoldást, szükség van a jogszabályra, mely hátteret ad a drogellenes segítő szervezetek tevékenységének.

Az előző kormányzati ciklusban szigorodott a törvény. Ismeretes, hogy a törvényeknek szabályozó funkciójukon kívül üzenetértékük is van; a szigorú drogtörvény tehát, mely a fogyasztót is büntethetővé tette, a törvények korlátozó, elrettentő szerepére, üzenetére épített. Szakemberek szerint a módosítás nem érte el a kívánt hatást. Következésképpen csökkent a drogambulanciákat felkereső, segítséget kérő fiatalok száma – féltek a büntetőjogi következményektől –, bár a bírói gyakorlat továbbra is arra törekedett, hogy különbséget tegyen a díler és az alkalmi fogyasztó között.

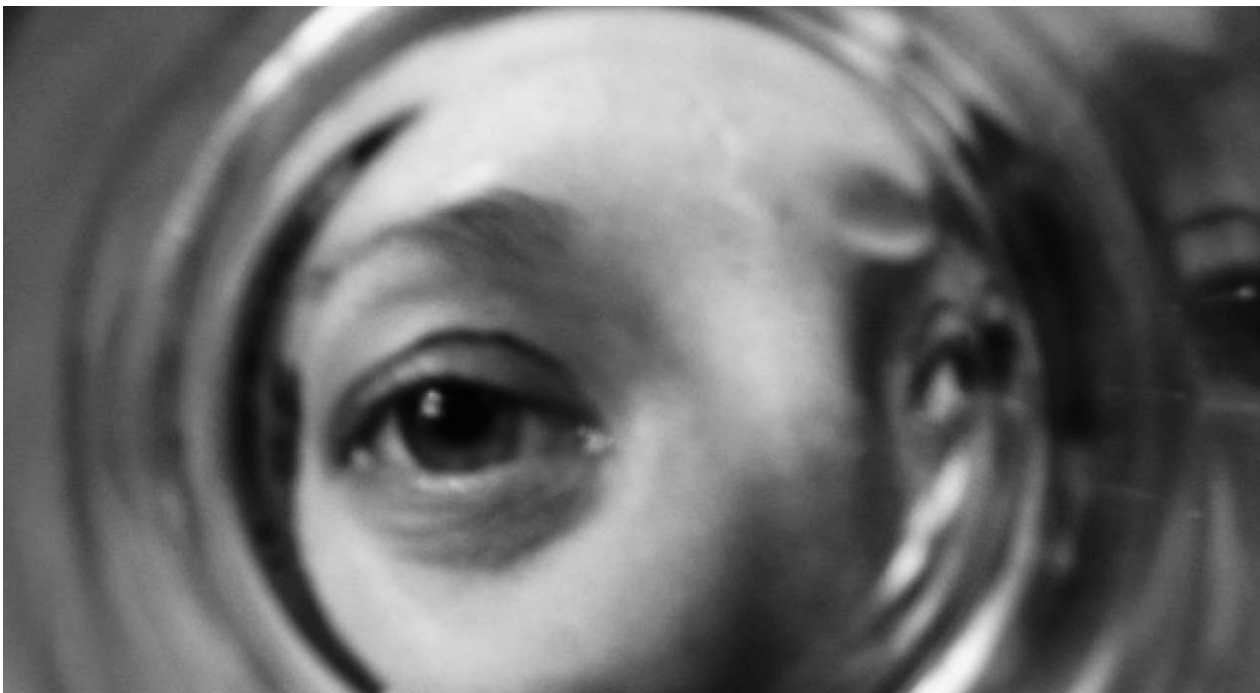
A jelen kormányzati ciklusban a jogalkotók a szakma igényének megfelelően lehetővé tették az elterelés intézményét. Ennek lényege, hogy a terápiát vállaló fogyasztó nem büntethető. A cél a gyógyítás, illetve a gyógyulás. A közelmúltban megdöbbentek a szakma képviselői. Az Alkotmánybíróság megsemmisítette a vonatkozó jogszabályt: bár meghagyta az elterelés intézményét, ismét büntethetővé tette az alkalmi fogyasztókat is. Álláspontjuk melletti érv, hogy az elterelés révén a dílernek is kibújhatnak a felelősségre vonás alól, alkalmi fogyasztónak álcázva magukat. További, nehezen értelmezhető gondolat, hogy az alkotmány nem ismeri a kábulathoz való jogot. Talán a jogszabály megsemmisítésének alkotmányos indokát vélték így megtalálni.

Aligha kétséges, hogy a drogtörvény módosításai mögött politikai-ideológiai megfontolások, különbözőségek állnak. Ez életveszélyes, hiszen valódi társadalmi gondról van szó: a drogfüggőknek és többnyire tehetetlen családjuknak segíteni kell. A törvény ebben aktív szerepet nem játszik; minimális igény, hogy ne nehezítse meg a segítők amúgy is igen nehéz dolgát.

A keresztény hit számára is igazi kihívás a kábítószer rabságában élőknél való segítség. Ebben jól kamatoztathatók az alkoholelles misszióban szerzett tapasztalatok. Rendpártiság, a rabság bűnnek minősítése, elítélése – vagy Krisztus követése, közösségvállalása a betegségben, nyomorúságban lévőekkel és aktív terápia eszköze? E kérdéssel kell szembesülnünk. Nem véletlen, hogy a politikai palatta különböző oldalán álló szakemberek egységesen ebben a kérdésben: mind a drogliberalizáció elutasításában, mind a szigorú törvény, az alkalmi fogyasztó büntethetőségének helytelenítésében.

A szakmára kellene bízni a döntést. Egyházi oldalról pedig sokrétűen segíteni. Miért? Svájci magyar lelkész barátom a következőt válaszolta arra a csodálkozó kérdésre, hogy miként lehetséges, hogy a pedáns svájci polgárok a drogrehabilitációs program keretében befogadnak családjukba dél-amerikai fiatalokat: „Mert keresztények!”

■ FRENKL RÓBERT

Dömös üzenete

► Hívős szellő fújt aznap a Duna-parton. A komp szokott útját járta a hullámzó folyóvízen. A túlpartra érve újra beültünk az autóba, és egyre izgatottab-
bak lettünk, ahogy közeledtünk úti célunkhoz, a református Kékkereszt
Egyesület és a Református Iszákosmentő Misszió dömösi kórházához. Az
intézménynek meghitt hangulatú, régi épület ad helyet. Éppen ebédidőben
érkezünk. Sietve haladtunk át a lépcsőkön, az ebédlő teraszán, egy érdek-
lődő pillantást vetve a szemközti hegyekre, amelyek békét, állandóságot su-
galltak. A „Kékkereszt- munkatársak” kedves mosollyal fogadtak bennün-
ket. Ez nagyon jólesett, mert nagy elszántság kellett ahhoz, hogy eljőjünk,
és szembenézzünk szenvedélybetegségünkkel, hiszen nem voltunk tudatá-
ban állapotunk súlyosságának...

Tizenkét nap gyógyulás. A szívem a tor-
komban dobogott: „Istenem! Add, hogy
megszabaduljak a betegségemtől, mie-
lőtt teljes testi, lelki, szellemi és anyagi
romlásba döntene!” A tizenkét nap úgy
repült el, mint egy röpke pillanat. Mi
csak a betegségünkötől akartunk megsz-
abadulni, de ettől jóval többet kaptunk:
élő kapcsolat lehetőségét az élő Istennel.
Mert a gyógyulás ott kezdődik, amikor a
beteg belátja betegségét és azt, hogy se-
gítségre van szüksége. Amíg ez nem tör-
ténik meg, addig nem lehet rajta segíte-
ni. Az alkoholizmus csak tünet. A problé-
ma gyökere valójában lelki természetű,
a betegnek elsősorban az étellel van
gondja. Ebből következik, hogy nem
elég csak a testet kezelni: a lélek belső
békéjének megteremtése nélkül óriási a
visszaesés kockázata.

Mindenkinek az életében történhet
olyan dolog, amely miatt padlóra kerül,
és úgy érzi, céltalanná vált az élete. Csak
a minőségi embereknek vannak céljaik! –
ezt mondta Balog Zoli bácsi is, aki 1981 óta
vezeti a missziót feleségével, Margit né-
niel. Ez a kedves, idős házaspár ez alatt
az immár több mint két évtized alatt az or-
szág jó néhány városában, falujában, sőt
határainkon túl is kiépítette a Kékkereszt
csoportokat, ahol utólagos lelkigondoz-
ásban részesülnek a gyógyult vagy gyó-
gyulni vágyó alkoholbetegek. Hatalmas a
közösség megtartó ereje. Ezt bizonyítja
az a több tucat biznyságtető, akik most
is, ezen a decemberi gyógyító héten is el-
látogattak Dömösre az ország különböző
részeiről, fáradságot és időt nem kí-
mélve. A velük való találkozás erőt és re-
ményt adott, és végtelenül mélyen érint-
tette valamennyiünk lelkét. Voltak örö-
zöttük olyanok, akik az első dömösi gyógyí-
tó héten vettek részt 1981-ben, és azóta is
szabadok az alkoholtól!

Hallgatva őket az az érzésem támadt,
nekem is sikerülni fog, s miközben el-
gondolkodtam ezen az általam oly-
annyira vágyott lehetőségen, a kezem-
ben tartottam egy igét, amelyet Margit
nénitől kaptam (2Kor 3,5): „Nem mintha
önmagunktól, mintegy a magunk erejéből vol-

nánk alkalmasak (...), ellenkezőleg, a mi al-
kalmasságunk az Istentől van.”

Micsoda végtelen kegyelem az, hogy a
szenvedélybeteg újra egészséges lehet!
Úgy éreztem, megérdemelt lelkét kaptam
alázatból, hiszen még ahhoz is Isteni ke-
gyelem kell, hogy alkalmassá válhassunk a
szabadulásra. Kétféle alkoholfüggő em-
ber él ma Magyarországon. Nincs olyan
család, amely ne lenne érintett. Az alko-
holbetegséggel párhuzamosan a pszichi-
átriai betegek száma is nő. Egyik szenve-
délybetegség vonzza a másikat.

Kétfajta szenvedélybetegség létezik: a
kémiai anyagoktól (alkohol, gyógyszer,
drog stb.) és az egyéb tényezőktől való
függés (munkafüggés, játékszenvedély,
más személyektől való függés stb.).

Minden vegyi anyag sejtmeleg! Az
egészséges szervezetnek semmi ilyesmire
nincs szüksége. Ezekkel a mérgekkel gy-
akorlatilag tönkretesszük az idegrendsze-
rünket és létfontosságú szerveinket. Ami-
kor már kialakul a dependencia (függő-
ség), segítségére szorulunk. Ahogyan fo-
kozatosan leépítjük magunkat, jelentős
személyiségváltozásokon esünk át, amely
ily módon egész közvetlen környeze-
tünkre kihat. Az alkohol okozta szemé-
lyiségváltozás hatásait elsősorban a csalá-
d, főként pedig a gyermekek sínylik
meg. De a koncentrációs képesség csök-
kenése előbb-utóbb a munkahelyen is
végzetes következményekkel járhat, mi-
ként az érdeklődési kör beszűkülése is,
amelynek a végén már csak egyetlen „cé-
lra” tudunk összpontosítani: arra, hogy
meglegyen a mindennapi alkohol...

Maga a „szenvedély” egyenlő a beteg-
séggel. Az alkoholizmusnál tízszer ke-
ményebb probléma a drogozás. Amit az
alkohol tíz év alatt tesz meg, azt a drog
egy év alatt elvégzi.

Mi tehát a megoldás? Semmiképpen
sem az, hogy ölbe tett kézzel várjuk a
csodát. A test törekvése a halál. A lélek
törekvése pedig az élet és a békesség:
megbékélni Istennel, megbékélni önma-
gunkkal, megbékélni a környezettel. A sor-

rend nagyon fontos, tapasztalatból állít-
tom – csak így működik!

Dömösön ráébredhettünk arra, hogy
minden szenvedélybetegség hiánybeteg-
ség; arra, hogy mi hiányzik: a szeretet, az
öröm és a békesség. Ezek nélkül viszont
nincs értelme az életnek. Az embert Isten
a maga hasonlatosságára és boldogságra
teremtette. Nem mindegy, hogy a cigaret-
tától, az alkoholtól vagy az Istentől füg-
günk-e. A vallásosság és az éltető hit kö-
zött óriási a különbség. A keresztény mis-
sióban szabadságot kapunk: a nem ivás szabad-
ságát. Aki kéri Isten kegyelmét, az meg-
szabadulhat alkoholizmusától, mert ami
az embernek lehetetlen, az Istennek le-
hetséges. Istennél minden lehetséges!

Ha egy négyéves gyermek késsel ját-
szik, a rossz pedagógus rászól. A gyermek
ettől persze még továbbra is játszani fog
vele. A jó pedagógus kiveszi a kést a gyer-
mek kezéből, csakhogy ő akkor sírni és
sóvárogni kezd utána. Az igazán jó peda-
gógus ellenben megajándékozza egy má-
sik „játékszerrel”, s ha „minőségi a csere”,
akkor a gyerek nagy valószínűséggel el-
dobja a kést, és azzal játszik majd tovább.
Isten ajándéka az élet teljessége: harmóni-
ában élni vele, önmagaddal és a környeze-
teddel és. Ez az igazi csoda! Ahogy ültem
Dömösön az előadóteremben, láttam a
szószék felett függő tábla feliratát: „Ha
tehát a Fiu megszabadít titeket, valóban szaba-
dok lesztek.” (Jn 8,36) Nem a halál rettenetes,
hanem a hiábavaló élet! És Dömösön nem
más volt a tét. Élet vagy halál – az életünk
és a halálunk pedig a saját kezünkben van!
Nincs semmi más dolgunk, csak elfogadni
a kegyelmet. A megígért, segítséget nyújtó
szabadítást! Dömös megtette, ami tőle tel-
lett. A többi a mi dolgunk.

A tél körülölelt minket. Csendesen bú-
csúztunk egymástól. Bár idegenként érke-
zünk, a tizenkettedik napon valami belső
belső szál kötött össze bennünket. Feltöl-
tődve, biztos célokkal és elhatározással a
lelkemben néztem a mosolygó hegyeket és
a biztató felhőket az égen. Az első dolgom
lesz felkeresni otthon, Nyíregyházán a
Kékkereszt csoportot! Ahogy gondolkod-
tam az élményeken, felidézve a biznyságté-
tezők vallomásait, akikből áradt az őszin-
teség, a sugárzó hit és a belső erő, mélysé-
ges hálát éreztem Zoli bácsi és Margit néni
áldásos munkájáért és valamennyi Kékke-
reszt-munkatárs kedvességéért és odaadó
segítségéért. Mág fülemben cseng egy so-
kat énekelt dal egyik versszaká:

Bölcs terveit megérleli, nyugvet fakaszt az ág.

S bár mit sem ígér még a nyü, pompás lesz a vi-
rág.

Ki kétkezőn boncolja Őt, annak választ nem
ad,

De a hívő előtt az Úr megfejtí önmagát!

Egy magasabb mérce

■ GÁNC S ALADÁR

Temetést jelentenek be a lelkesi hivatalban. A családdal beszélgetve megüti a fülemet egy mondat: „Nagyon szeretett élni.”

Szép szokás és természetes is, hogy ilyenkor valami szépet mondanak az elhunytól. Valami dicsőre méltót – például azt, hogy nagyon szeretett élni. De bontsuk ki ezt a mondatot! Vajon mi is van mögötte? Minden bizonnyal olyasm, hogy gyerekkorában szeretett játszani, fiatalon szórakozni, később dolgozni, szerette a karrierjét építeni. Szerette a családját, vasárnap kirándult velük, vagy elment a focimeccsre. Szerette a hobbit: talán horgászott, vagy bélyeget gyűjtött. Szerette a társaságot, szeretett vicceket mesélni, utazgatni, világot látni – egyszóval szeretett „élni”.

Mindezek lehetnek szép és nemes dolgok. De a Biblia szerint van egy más és magasabb vágy, cél, mérce, életcél, tartalom, amelyért érdemes élni. Péter apostol kettőt nevez meg: az ige utáni vágy és a növekedés vágya (1Pt 2,2). Tegyük föl egy személyes kérdést önmagunknak: *bennem ott van-e az ige utáni vágy és a hitben való növekedés vágya?*

„Szerette az életet.” Valójában élete végén a legtöbb emberről el lehet ezt mon-

dani. Szép is ez. De ha csak ennyi volt, az kevés. Péter olyanoknak ír, akiket már megérintett Isten szeretete, akik új életet kezdtek, újjászületettek az ige által. Ahogy a csecsemő is vágyakozik a tápláló tejre, úgy vágnak ezek az emberek a tiszta, hamisítatlan tej – vagyis az ige – után. A hitet táplálni kell. Az egy éve halott vagy olvasott igéből nem lehet ma élni. Ma és mindennap új, friss ige kell. Az élet jele, ha minden reggel örömmel nyitjuk ki a Bibliát. Templomba is elsősorban az igéért megyünk. Az istentisztelet nemcsak szokás, nemcsak kötelesség, nemcsak szép szertartás, hanem a hitünk táplálása. De arra is szükség van, hogy növekedjünk. Tudjuk, hogy egy művész, egy tudós vagy egy sportember sem állhat meg a növekedésben. Minden sporteredmény mögött ott van az edzés, a naponkénti önmegtagadó gyakorlás. A hitben való növekedésnek is *ára van*.

Milyen jó, ha valakiről a halála után nemcsak azt mondhatjuk, hogy „szerette az életet”, hanem azt is, hogy szerette az igét, olvasta, *élt belőle*, engedte, hogy az ige megítélje, átformálja az életét, hogy az mások számára is hasznossá és gyümölcsözővé legyen! Az 1. zsolttár 3. verse erről a megváltozott életéről így ír: „Olyan lesz, mint a folyóvíz mellé ültetett fa, amely idejében megtermi gyümölcsét.”

A felvételt a Kék Golyó utcai evangélikus templom előtt kompozálta Solymos Tamás

Adj utat!

■ SÁNTA ANIKÓ

Amikor külföldön jár az ember, arra figyel fel először, ami más, ami eltér az otthon megszokottól. Életében először járván Londonban sok egyéb mellett az is feltűnt, hogy a közlekedési táblákon feltűntek, hogy mit jelent az adott tábla. Legelőször egy elsőbbségadást jelző táblát vettem észre. „Adj utat!” – olvastam a táblán, és különös gondolataim támadtak. Először is az, hogy persze, ez az angol mentalitás: nem lehet eléggé bebiztosítani a dolgokat. A közlekedési tábla egyezményes jel, amelyet az egész világon mindenki megért, de biztos, ami biztos, az angolok még rá is írják, hogy mit jelent. Először fölösleges fontoskodásnak tűnt, de gyorsan megbarátkoztam vele, sőt végül meg is tetszett ez az észjárás. Mert olyan emberi. Mert nagyon jó emberismeretről tanúskodik.

Igen, ezek a táblák nekünk, esendő embereknek szólnak, akik állandóan találkozunk a közlekedési táblákkal, de sokszor észre se vesszük őket, vagy gyorsan átsiklik felettük a tekintetünk. Hajlamosak vagyunk csupán felszínesen rápillantani ezekre a táblákra, és persze minden másra is, aminek megszoktuk a látványát, a jelenlétét. Ezért jó, hogy két csatornán – képileg és verbálisan is – érkezik hozzánk az üzenet.

„Adj utat!” – Vajon naponta hányszor találkozunk ezzel a figyelmeztetéssel? Hányszor kell az életben utat adnunk másoknak? Nemcsak a közlekedésben, és nem elsősorban a közlekedésben, hanem általában az életben? Hányszor kellene kicsit jobban odafigyeljünk másokra, a családtagjainkra, a gyermekeinkre, az ismerőseinkre, de az idegenekre is? Bizonyára jóval többször, mint ahányszor észrevesszük a figyelmeztetést – az arra való figyelmeztetést, amit meg kellene tennünk.

Vannak az életünkben olyan alkalmak, amelyek maguk is ilyen figyelmeztető táblák. Az ünnepek különösképp ilyenek. Amikor mindennél fontosabb kellene, hogy legyen az, hogy figyeljünk egymásra; amikor még inkább utat, elsőbbséget kellene adnunk az életünkben azoknak a dolgoknak, amelyekről oly könnyen elfelejtkezünk. Amelyeket természetesnek, magától értetődőnek vesszünk: az életet, a szeretetet, az odaadást, az önfeláldozást.

„Adj utat!” – harsogta a karácsony ün-

nepe is. Nagy táblákat kellene kirakni karácsony közeledtekor mindenféle az emberek útjába; olyanokat, amelyeken jól és felirat is látható, hogy egyidejűleg verbálisan és képileg is hassanak ránk... Hátha jobban eljutna hozzánk az üzenet! A legfontosabb üzenet az, hogy engedjünk utat a lelkünkben Isten szeretetének. Mert meghalljuk-e a hangját? És ha meg is halljuk, eljut-e hozzánk igazán a szava? Az eszünkkel talán tudjuk, hogy Isten körülvesz bennünket a szeretetével, de vajon van-e szabad útja, elsőbbsége ennek az üzenetnek az életünkben, átjárja-e testünket-lelkünket? Vagy pedig látjuk és persze halljuk is, de a mindennapok gondja-baja valahogy mindig háttérbe szorítja ezt a mindennél fontosabb figyelmeztetést?

„Adj utat!” – szól hozzánk Isten szava. Meg kell tanulnunk, hogy vannak olyan élethelyzetek, amelyekben igenis meg kell állnunk, és elsőbbséget kell adnunk. Elsőbbséget kell adnunk annak, ami mindennél fontosabb ezen a világon: Isten irántunk való szeretetének, amely fenntartja, táplálja az életet; amely értelmet és távlatot ad a létnek. S ha meg tudunk állni, ha meghalljuk ezt az üzenetet, akkor tudni fogjuk azt is, hogy mi a következő lépés – hogy mi az, ami igazán fontos még az életünkben.

Ha nem vesszük figyelembe a jelzőtáblákat, ha megpróbálunk a magunk feje után menni, bizony könnyen megtörténhet a baj, a baleset. Egy pillanat alatt összeomolhat minden, ami addig fontosnak tűnt, amiről azt hittük, szilárd pont, biztos kapaszkodó. Hirtelen káosz lehet úrrá jól felépített életünkön, és akkor bizony már késő rájönni arra, hogy volt ott egy figyelmeztető tábla, ahol meg kellett volna állnunk, és elsőbbséget, utat kellett volna adnunk Istennek.

Figyeljük hát a táblákat! És figyeljünk oda, hogy mindig Isten legyen a legfontosabb az életünkben; ne engedjük, hogy a mindennapok problémái háttérbe szorítsák őt! Adjunk utat Jézusnak, akit Isten küldött embervilágunkba, hogy jelzőtáblaként ott legyen életünk minden csomópontjánál, s hogy mindig megmutassa a jó utat, a helyes lépést. Adjunk utat Jézusnak, amelyen oda tud jönni hozzánk, hogy jelen lehessen az életünkben! Ő jól ismer minket, ismeri életendőségünket és hibáinkat is. Türelemmel fordul hozzánk, türelemmel sugározza felénk a szeretetét. A mi dolgunk csupán az, hogy figyeljük a jelzőtáblákat.

Elég egy férfi és egy nő?

EVÉLET LELKI SEGÉLY

► „Szüleim az első perctől kezdve elleneztek a kapcsolatunkat; tulajdonképpen határozott tiltásuk ellenére házasodtunk össze. Ez pedig azt jelentette, hogy anyagiilag sem támogattak minket. Kettőnk jövedelme igencsak szerény volt, ráadásul saját lakásra sem számíthattunk. Amikor a férjem örökölt egy romos házat, elhatároztuk, hogy majd szép lassan felújítjuk. Közben megszületett első gyermekünk, ami egyben azt is jelentette, hogy az én fizetésem kiesett. A férjem innen a tanáról járt fel a városba dolgozni, úgyhogy alig láttam. Sokat veszedtünk az anyagok miatt, különösen azután, hogy a második gyerekünk is világra jött. Egy napon a párom nem jött haza többé; beköltözött a városba valami nőhöz. Azóta teljesen kilátástalanná vált a helyzetünk. Nem akarom a szüleim segítségét kérni, de mi lesz így velünk?”

Kedves Erika! Kapaszkodjon bele jó erősen az ige mentőövébe: „Bízzál az Úrban teljes szívből, és ne a magad eszére támaszkodj! Minden utadon gondold rá, és ő egyengetni fogja ösvényeidet. Ne tartsd bölcsnek önmagadat, féljed az Urat, és kerülöd a rosszat! Gyógyulás lesz ez testednek, és felüldülés csontjaidnak.” (Péld 3,5-8) Hiszen többnyire azért szenved hajótörést az életünk, mert terveinket Isten nélkül szövögetjük.

Nem tanácsos belekezdenünk álmaink megvalósításába addig, amíg nem vittük őket Urunk elé. Nem helyes kikövetelni Isten áldását szilárd elhatározásainkra, mert boldog csakis úgy lehet az ember, ha engedelmesen belesimul Isten terveibe. Leggyakrabban a párválasztás területéről szeretnék kirekeszteni Istenet az emberek. Elterjedt manapság az a fel fogás, hogy a szerelemhez elég egy férfi és egy nő... A bölcs hívő azonban tudja, hogy egy házasság csak akkor boldog, ha abban Isten is – mint láthatatlan munkálkodó harmadik – jelen van igéjével, bűnbocsátó kegyelmével és megújító hatalmával.

A házasság a legszebb áldások forrása és a leggyőtrőbb pokol is lehet az ember számára. Hogy melyiké lesz, az egyedül attól függ, hogy milyen mértékben adunk egyéni és közös életünkben teret és helyet Istennek. Kevesen gondolnak rá, de nagyon fontos, hogy a hívő szülőknél minél korábban imádkozni kezdjenek azért, hogy gyermekük felcseperedve rá-

találjon majd arra a párra, akit Isten neki szánt. Fontos, hogy a hívő fiatalok is ugyanezt tegyék: tudatosan, Istenre figyelve készüljenek a házasságra; így sok bűnt és csalódást elkerülhetnek.

Ne gondolja azt, kedves levélíró testvérem, hogy szándékomban áll kioktatni, esetleg a fejére olvasni tévedéseit! Nem gyötöröm azzal sem, hogy feddéseimmel még mélyebb sebet ejtek a szívére. Nem mondogatom, hogy „látja, látja, jobban tette volna, ha annak idején a szülei hallgat!” Mert ami megtörtént, az pusztán arra való, hogy tanuljunk belőle, hogy levonjuk a megfelelő következtetéseket, és Isten bűnt eltörölő kegyelmét kérjük rá. Aztán pedig újra Krisztusra kell bízunk életünk, de sokkal nagyobb bizalommal! Mindig vergődő, nyugtalan és békétlen annak az embernek a szíve, aki bizalmatlan Isten iránt. Ez a bizalmatlanság olyan, mintha egy lelki értelemben vett földrengés élnénk át. A posztmodern ember minden neurózisának ez az alapja: megingott a bizalma Istenben.

Idegrendszerünk legfőbb tápláléka pedig az Istenben vetett bizalom. Erika, Önnek is ezt kell visszanyernie! Bízva csödbe jutott életét, szereteteit, jövőjüket az Isten egyszerűlt Fiára. Bizodal munknak az ad szilárd támaszt, hogy Krisztusba, a megváltó Úrba vetjük. Azért szabad megint, mindennap, mindent újrakezdenünk, mert Krisztus kezd velünk újat. Ő jön elénk. Ő szeret előbb, ő áldozza fel értünk az életét. Hiába szedjük össze az erőnket, hiába feszítjük meg az akaratunkat, és hiába próbálunk kiutat találni életünk labirintusából minden emberi bölcsességünket latba vetve – nem megy. Ahhoz, hogy valóban boldog lehessen az életünk, egyre jobban el kell fordítanunk a tekintetünket önmagunkról, és Jézusra kell néznünk. Ez azt jelenti, hogy ha problémáink vannak a körülményeinkkel, embertársainkkal vagy önmagunkkal, akkor ne csak ezeket a problémákat próbáljuk kezelni, megoldani, hanem forduljunk oda Krisztushoz. Először ne a gondokkal foglalkozunk, hanem Jézussal. Az ő igéjével és lényével. Benne merülünk el, és ne a problémáink tengerében. Erika is meg fogja tapasztalni, hogy mindeközben az Úr micsoda természetfeletti erőket fog mozgósítani a megmentésükre.

Tisztában vagyok azzal, hogy rendes lakásra, élelemre, ruhára van szüksége kicsiny gyermekeinek, de hiszem, hogy

Istenben vetett reménységének, fohászainak éppen az lesz az eredménye, hogy semmiben sem fognak hiányt szenvedni. Isten úgy meglágyítja majd férjének vagy szüleinek a szívét, hogy a segítségére sietnek.

Azzal nyilván tisztában van, hogy férjének jogilag meghatározott kötelességei vannak gyermekeivel szemben. Gyermektartást kell, hogy fizessen Önnek. Leveléből nem derül ki, hogy ezt rendezték-e egymás között. Nincsenek információim arról sem, hogy tudja-e kedves levélíró testvérem a férje tartózkodási helyét vagy sem. Szeretettel javaslom, hogy forduljon a helyi önkormányzat vagy a megyei önkormányzat jogi osztályához, és őszintén tárja fel élethelyzetét. Ha van a környéken anyavédelmi intézmény, akkor vegye fel a kapcsolatot annak egyik munkatársával.

Kérem, hogy gyermekei érdekében ne legyen olyan büszke! Keresse fel a szüleit. Tudom, hogy testileg-lelkileg meggyötört, és nehéz elismernie, hogy szépreményű tervei füstbe mentek. De gondoljon arra, hogy szülei csak a javát akarták, és azt akarják most is. Szívből remélem, hogy meglátják elesettségét, és nem azzal fogadják, hogy „bezzeg eddig felénk se néztetek, pedig mi megmondtuk, hogy ez lesz a vége”. Bizom benne, hogy a házasságuk is megmenthető még. Isten olyan hatalmas, a rosszból is jót hoz elő. A keresztől aláhulló vércseppek minden hiányosságot és hiányt pótolnak!

Kedves Erika! A legegyszerűbb fizikai törvényszerűségek egyike az, hogy a felüggesztett inga számára csak egyetlenegy nyugalmi pont létezik: a saját súlypontja. Hiába keresnénk egy másik nyugalmi pontot a számára, nem találunk ilyet. Legfeljebb akkor, ha valahol másuttal alátámasztjuk. Igaz ugyan, hogy így megállna, de ez nem a nyugalmi pontja volna, hanem egy kényszerpálya, amelybe jobb híján beletörődött. Az emberi lélek is hasonlít az ingához. Egyetlen nyugalmi pontja van: Isten. És egyetlenegy nyugalmi állapota: az Istenben vetett feltétlen bizodalom. Erika! Vállalja a hit merészségét! Imádkozom azért, hogy lelki nyugalmi pontra jusshasson, hogy rendbe jöjjön az élete! Legyenek nagyon gazdagok az Úrban ebben az új esztendőben!

■ SZÓKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Leveleiket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a leveleikre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

HETI ÚTRAVALÓ

Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai. (Róm 8,14)

Vízkereszt ünnepe után az első héten az Útmutató reggeli igéi Krisztus dicsősége fényében tanítják Isten gyermekeit a Szentlélek világosságában való járásra. A Szentháromságunk mind a három személye jelen van Jézus megkeresztelkedésénél: „Isten Lelke galamb formájában aláereszkedik, és órea (Jézusra) száll. És hang hallatszik a mennyből: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm.” (Mt 3,16-17) „Lám, néktek adom egyetlen szerelmes Fiamat. Ő az egyetlen örökös és mindenek Ura, benne ti is, gyermekeim, örökösök lehettek. Tehetne-e, adhatna-e ennél többet?” – kérdezi Luther. A gyermekek sem tehetnek többet: uruk példáját követve, okos istentiszteletként odaszánják testüket élő és szent áldozatul, megfogadva Pál tanácsát is: mindenki „józanul gondolkozzék az Istenlől kapott hit mértéke szerint” (Róm 12,3). Kornéliusz házában Péter így foglalja össze a Szentháromság „együttműködését” az Úr megkeresztelkedésénél: „A názáreti Jézust felkente az Isten Szentlélekkel és hatalommal...” A róla való bizonyágtétel „következménye” pedig: „... a pogányokra is kitöltetett a Szentlélek ajándéka...” „És (Péter) úgy rendelkezett, hogy keresztelkedjenek meg a Jézus Krisztus nevében.” (ApCsel 10,38,45,48) A Jordánon való csodálatos átkelés az igéret földjére való megérkezés utolsó állomását jelentette Isten választott népe számára. A szövetségláda helyett ma Jézus van jelen gyülekezete életében, s csak vele lehetséges Isten gyermekeinek végleges honfoglalása (Józs 3,9-17). A hazavezető úton – nehogy megtévesztő szavakkal félrevezessenek bennünket – fogadjuk meg Pál bátorítását: „Mivel tehát már elfogadtátok Krisztus Jézust, az Urat, éljétek is őbenne, (...) és hálaadásotok legyen egyre bőségesebb.” (Kol 2,6-7) Jézus megáldja, és példaként állítja elénk az „együgyű” gyermekeket; s így figyelmezteti a végső honfoglalásra készülő „nagykorú” gyermekeket: „Bizony, mondom néktek: aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba.” (Mk 10,15) Luther ezt írta: „Kell-e hát nekem ezek után a Krisztust kereségnem, vagy a mennyország után futkosnom? Ahány keresztény gyermeket és felebarátot látok, az mind az én szerelmes Krisztusom képmása és szállása. Így hát magában a keresztényen egyházban megtalálom a teljes Istenet és teljes Krisztust.” Az evangélium üzenete, a lélek tűzkeresztsége szétválasztja még a családok tagjai között is Isten gyermekeit azoktól, akik még nem az övéi: „Az gondolatok, azért jöttem, hogy békességet hozzak a földre? Nem – mondom nektek –, hanem inkább meghasonlást.” (Lk 12,51) Jézus születésekor az angyalok erről az őbenne elnyerhető igazi békességről énekeltek az embereknek, akik azáltal válnak Isten gyermekeivé, hogy hisznek az Atya megszületett Fiában, és hagyják magukat vezettetni és „úzni” Isten Lelkétől! Jézus nekik mondja (Mt 6,9): „Ti tehát így imádkozzatok: „Mi Atyánk...” (EÉ 72,1-9)

■ GARAI ANDRÁS

„Berhidai út 13. – Evangélikus Lelkészi Hivatal”

► **Isten kegyelméből a tervezettnél három évvel korábban adatott meg a pétfürdői evangélikus gyülekezetnek, hogy a fenti táblát elhelyezze a település egyik épületén. Amikor a gyülekezet 2002. október 27-én kimondta önállóságát – ezzel elválva a várpalotai gyülekezetétől –, a szabályok értelmében öt év ajánlott idő állt a rendelkezésére, hogy megteremtse az önálló lelkeszlakást és a gyülekezeti házat.**

Az Országos Evangélikus Egyház és az illetékes egyházkerület ez év nyarán tizenkétfő forintért megvásárolta a Berhidai út 13. szám alatti kétszintes családi házat. Az építési munkálatokat követően, múlt év novemberében kerülhetett sor az épület felszentelésére. Ezzel új fejezet nyílt a pétfürdői gyülekezet életében és történetében.

Az épület nemcsak az eredeti főcélra tölti be – azt, hogy lelkeszlakás legyen –, hanem összefogja a gyülekezet

hitéletét is. Az evangélikus felekezet önállóságának egyik jogi megtestesítője, valamint lelki otthon lesz. A gyülekezet ebben az épületben tartja a vasárnapi istentiszteletet, és adventtől pünkösdig a hét közbeni bibliaórákat. Igen fontos szerepe van a háznak a hitoktatásban is: a felekezet lelkesze heti harminc hittanórát tart itt a Kolping-szakiskola protestáns diákjainak.

A szentelési ünnepségen – amelyen szép számban jelen voltak a környékbeli lelkeszek is – a Kolping-iskola diákjainak énekkara szolgált Váradai Edit tanárnő vezetésével. Az orgonát – mint minden vasárnap – ezúttal is Kemény Gyula várpalotai orgonista szólaltatta meg, kísérvé a közel felszentelésére énekét. Talán még az épület felszentelésénél is nagyobb annak a jelentősége, hogy ezen az alkalmon öt szakiskolás keresztelkedett meg, miután októberben négy általános iskolás gyermek részesült a keresztség szentségében. Január hónapra pedig már tizenegy fiatal „jegyezte elő magát” keresztkedésre...

■ GYŐR SÁNDOR

LOVASTERÁPIA

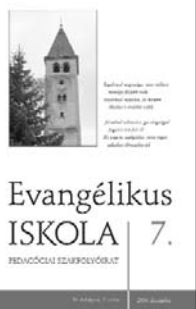
mozgássérültek és szellemi fogyatékosok számára térítésmentesen Pátyon, Budapesttől tíz kilométerre szakképzett lovasterapeuta segítségével délelőtt 9 órától délután 17 óráig.

Érdeklődés és előzetes bejelentkezés: 20/913-3666 vagy 20/933-4391.

Megjelent az Evangélikus Iskola legfrissebb száma!

Pedagógiai szakfolyóirat
– megjelenik egy évben háromszor.

Egy szám ára 380 Ft,
előfizetési díj egy évre 1100 Ft + postaköltség.
Megrendelhető a Luther Kiadótól
(1085 Budapest, Üllői út 24.).

ISTENTISZTELETI REND | 2005. január 9.

Vízkereszt után első vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Lk 2,41–52. Alapige: Ef 5,11–14. Énekek: 371., 361.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bence Imre; II., Húsvévolgyi út 193., Fébé de. 10. Veperdi Zoltán; II., Modori u. 6. de. 3/4 II. Sztójánovics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12. de. 10. Muntagné Bartucz Judit; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38. de. 10. Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyér, IV., Tóth Aladár út 2–4. de. 9. Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (kantázenés) Gerőfi Gyuláné; du. 5. (szeretetvendégség); VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák) Szpisák Attila; du. 6. (magyar) Szpisák Attila; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. (úrv.) Kertész Géza; VIII., Vajda P. u. 33. de. 9. Smidéliusz András; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. Smidéliusz András; Kerepesi út 69. de. 8. Tamásy Tamás; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Győri Tamás; de. 11. (úrv.) Győri Péter Benjámin; du. 6. (vespera) Blázy Árpád; XI., Németvolgyi út 138. de. 9. Blázy Árpád; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bence Imre; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.) ifj. Hafenschér Károly; XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. Kendeh György; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. Kendeh György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV., Gyarmat u. 14. de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kendeh K. Péter; Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistéplom) de. 10. Bátovszky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11. de. 10. dr. Karner Ágoston; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24. de. 9. Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. Kósa László; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. Kósa László; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. Eszlényi Ákos; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. Eszlényi Ákos; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (ref. templom) de. 8. Győri Gábor; Kíspeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (családi) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Rát Mátyás hírmondója

Kétszázhuszonöt éve jelent meg az első magyar nyelvű („evangélikus”) folyóirat

► Hazánkban az első, magyar nyelvű újságot Rát (Ráth) Mátyás evangélikus lelkész jelentette meg 1780. január 1-jén Magyar Hírmondó címmel.

Rát Mátyás 1749. április 13-án Győrött született, iparos családból. Mária Terézia korában, egyházunk vértelen üldözése idején királyi rendelettel szüntették meg a protestánsok szabad vallásgyakorlatát Győrött, ezért a tanuló fiatalok – köztük Rát Mátyás is – Pozsonyba és Sopronba mentek. Először egy hosszabb hazai körutat tett: bejárta Magyarországot és Erdély nagy részét, majd 1773 és 1778 között külföldön (Göttingenben, Kasselben, Nürnbergben, Erlangenben és Regensburgban) bővítette ismeretét.

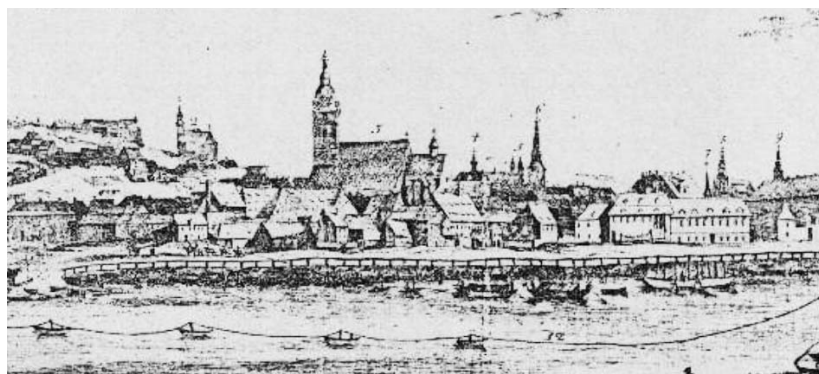
Göttingenben az egész működését meghatározó hatások érték Rát Mátyást. Számos világi tudományba is belekóstolhatott az egyetem kiváló, felvilágosított szellemű tanárainak előadásai révén. Különösen August Ludwig Schlözer gyakorolt rá nagy hatást, aki a statisztika, az államtudomány előadója volt, folyóiratot adott ki, és újságíró-kollégiumot tartott az egyetemen. Ebben bizonyára Rát is részt vett. A professzor az összehasonlító nyelvészet és a forráskritikán alapuló történelmi kutatás egyik úttörője volt, és az újságok híreinek értékelésében ugyanolyan szigorú kritikát kívánt meg hallgatóitól, mint általában a történelmi forrásokkal kapcsolatban. E felfogásnak köszönhetően Rát később nagy figyelmet fordított hírei, közleményei hiteltelenségére, és ezt a szempontot igyekezett érvényesíteni szerkesztői munkájában is. A göttingeni fiatalok mozgalmához közel álló Herder munkássága szintén hatással volt rá. Közvetlenül hatott rá a német filozófus népdalok iránti érdeklődése, de bizonyára sok ösztönzést kapott Herder példájából a szláv népek iránti rokonszenv, az anyanyelv, a néphagyományok, valamint a nemzeti múlt jelentőségének felismerése tekintetében is.

Tanulmányútról hazatérve Pozsonyban nevelősködött. A pozsonyi Landerer nyomdából már több mint egy évtizede kikerült a *Pressburger Zeitung* című német nyelvű újság. A göttingeni tapasztalatok arra serkentették, hogy magyar nyelvű újságot is szerkesszen. A város másik nyomdászát, Patzkó Ferenc Ágostont könnyen megnyerte tervének: már 1779. július 1-jén kiadtak egy *Előre való tudakozást*, amelyben felmérték a lap várható fogadtatását és az előfizetők körét. A kiadó alkalmazottjának tekintette a szerkesztőt, és a bevételtől függetlenül, meghatározott szerény összeggel honorálta évente.

A felmérés kedvezően alakult, de a lapkiadási engedély már nehézségekbe ütközött: a Magyar Királyi Helytartótanács igyekezett ellehetetleníteni a vállalkozást. Végül sikerült megszerezniük magának a királynőnek, Mária Teréziának a hozzájárulását, de csak azzal a rendelkezéssel kiegészítve, hogy a lapot cenzúráztatni kell a helytartótanácsal. A kiadó tíz évre kizárólagos jogot kapott a magyar nyelvű újság kiadására. A cenzúra II. József uralkodása alatt sem szűnt meg, csak enyhébbé vált bizonyos vonatkozásokban. Ebből viszont az következett, hogy a jozefinizmusban is csak korlátozott mértékben jelentkezhetett a lap kritikai-bíráli tevékenysége.

A *Magyar Hírmondó* 1780. január 1-jén megjelent első számának címlapját rajzmetszet díszítette, amelyen a földgolyót átrepülő Merkúr zászlaján a „Per regna, per urbes” („Országokon, városokon keresztül”) felirat szerepelt. Alatta Magyarország címere, kétoldalt pedig könyvek, levél- és iratscomók rajzai voltak láthatók.

Érdekes volt a lap „terítési helyzete”: Pestre tizenegy, Győrre, Kolozsvárra, Nagyszombatra nyolc-nyolc, Nagyváradra hét, Pápára hat, Debrecenbe, Komáromba, Pécsre, Sopronba, Nagyszombatba és Nyitrára négy-négy, Budára, Egerbe, Eperjesre, Gyulára, Máramaroszigetre, Marosvásárhelyre, Ónodra, Pozsonyba, Székesfehérvárra, Veszprémbe

Pozsony látképe 1780-ból

pedig három-három példány járt. Az ország húsz helységébe jutott még el két-két, és százhathat településre egy-egy újságpéldány. Bécsből tizenkét példányt igényeltek. A lap szerkesztésének és kiadásának helyén, Pozsonyban az „elterített” példányszám csupán három (!) volt. A rendszeres előfizetők mellett alkalmi olvasói is voltak a lapnak. A postajáratok általában hetenként kétszer közlekedtek. Ennek figyelembevételével kellett szerkeszteni és kiadni az újságot.

Az első évfolyamnak háromszázhuszöt előfizetője volt. Az előfizetők személyét tekintve színes társaság áll össze: *Festetics György, Orczy Lőrinc, Ráday Gedeon, Teleki Sámuel, Bethlen Miklós, Benkő József, Horányi Elek, Révai Miklós, Valero Jakab, Keresztury József, Sándor István, Nunkovics György, Mosóti Institoris János, Wietoris József, Tessedik Sámuel*...

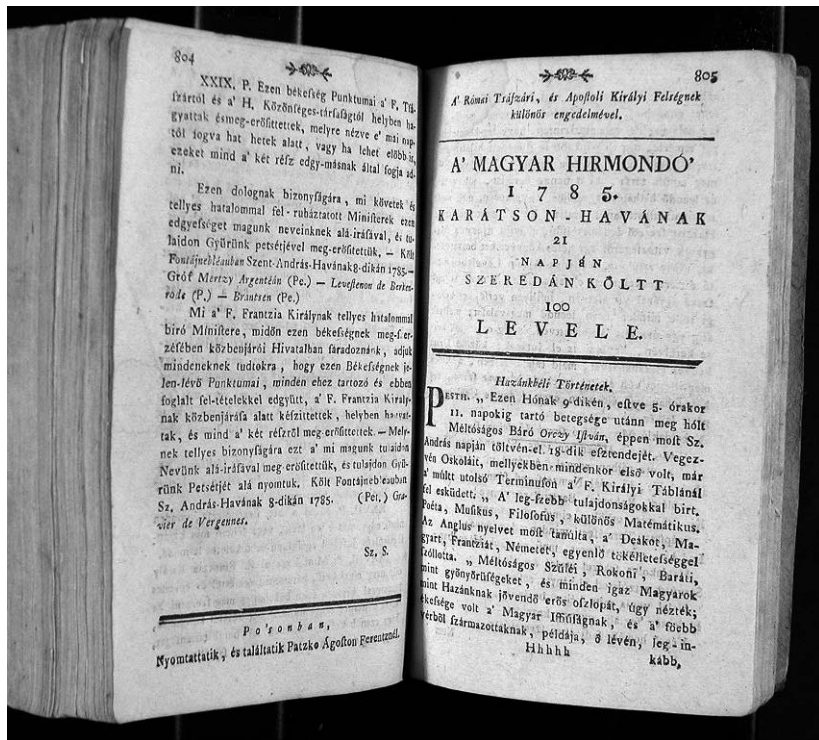
A négy nyolcadretű lapon Rát változatos tartalmat kínált olvasóinak. Különbséget tett a valódi, megbízható forrásból származó és a bizonytalan eredetű, közvetlenül ellenőrizhetetlen hírek között, de mindegyiket közölte. Szerkesztői célkitűzése volt az információnyújtás; az irodalom, a kultúra támogatása, a gazdasági ismeretek terjesztése, az általános műveltség és a szellemi színvonal emelése a tudósítások és kommentárok segítségével is, valamint a tényserű eligazítás a közélet és a politika útvesztőiben. Gyakorolta a hírlapi kritikát is.

A lap munkatársainak tudósítóinak személyére jórészt csak következtetni tudunk, mert a legtöbb cikk aláírás nélkül jelent meg. Néhány név közülük: *Pataki Sámuel* (Kolozsvár), *Hochmeister Márton* (Nagyszombatra), *Benyák Bernát* (Buda).

recensek templomában – Férfinak öltözött lótolvajról fogtak (1782. nov. 16., 98. sz., 706–707. o.). Hazánkbeli dolgok: Fegyverekkel megrakott hajók a pozsonyi Dunán – Még télies az idő Pozsonyban – Gátat emelnek a Lajta kiöntései ellen – Emberölésért börtönbe vetett férfi és nő házassága (1783. febr. 22., 16. sz., 121–123. o.). Hazánkbeli történetek: Az uralkodó az országbéli várak és városok szerkesztői felfogásától. Rát 1782 végén megvált a *Magyar Hírmondótól*. A szerkesztés munkáját Révai Miklós, majd Szacsay Sándor folytatta. A lap 1788-ban megszűnt.

A lap természetesen hazánkban túli hírszolgálatot is hozott; az „egyházi szűkkeblűség” távol állt Rát szerkesztői felfogásától. Rát 1782 végén megvált a *Magyar Hírmondótól*. A szerkesztés munkáját Révai Miklós, majd Szacsay Sándor folytatta. A lap 1788-ban megszűnt. Amikor a győri gyülekezet 1783-ban újra engedélyt kapott lelkész alkalmazására, Rát Mátyás lett a papjuk. A régi fa-templom helyett felépült a torony nélküli Óregtemplom, ahol 1785-ben ő tartotta az első, magyar nyelvű istentiszteletet. 1783-tól 1786-ig, majd 1789-től volt győri lelkész. Közben dolgozni kezdett egy magyar–latin–német nagyszótáron, de terve nem valósult meg. Képzettség és népszerűsége messze túlnőtt gyülekezete határait. Az 1791-es pesti zsinat egyik jegyzője volt. 1796-ban teológiai tanárnak hívták Pozsonyba, de – érezve a gyülekezet hozzá való ragaszkodását – haláláig megmaradt győri lelkésznek. 1810. február 5-én hunyt el Győrött.

Halála után Pozsonyban és Pécsen ut-

Az alábbiakban álljon itt néhány érdekes szemelvény a lap sokszínű anyagából.

Hírek Békés megyéből: A Körös alacsony vízállása akadályozza a fauszta-tást – Tessedik Sámuel Szarvason gazdasági ismeretek oktatja a gazdák gyermekeit (1781. okt. 6., 77. sz., 612. o.). A vallásbeli türethetőségről szóló felségesség királyi rendelés, mely Magyarországot és a hozzá kapcsolód tartományokat illeti (1782. jan. 23., 7. sz., 49–53. o.; jan. 26., 8. sz., 59–63. o.; jan. 30., 9. sz., 65–67. o.; ez az úgynevezett türelmi rendelet, amelyet 1781. október 25-én adott ki az uralkodó). Kecskeméti történetek: Egy betyár megtámadta a miséző papot a fe-

cát neveztek el róla. Győrött jelenleg is van Rát Mátyás tér. Az evangélikus szerkesztő-lelkész kitűnő példát adott a saját mindenkor munkatársainak – a mindenkor tollforgatóknak – hivatásuknak a művelt nemzetért való hűségese végzésére. A saját hagyományos formáját jelen korunkban sem nélkülözhetjük.

Révai Miklós így írt az első lapszerkesztőről: „Amíg csak fennmarad a magyar nyelv, halhatatlan leszzen Rát Mátyás az ő dicső fáradságáért, melyet a hazának számtalan hasznára kezdett, folytatott is három esztendeig, nagy szorgalommal ugyan, de nagyobb küszködéssel.”

■ B. B.

www.onlinehittan.hu

„Az Online Hittant elsősorban azoknak szántuk, akik ritkán jutnak el a templomba, és kevés alkalmuk nyílik részt venni a gyülekezet életében. Rájuk gondoltunk, akik szívesen kereszteltetik meg a gyermeküket, és fontosnak tartják a konfirmációt, de csak karácsonykor és húsvétkor járnak templomba. Valamint azokra a fiatalokra is, akik – bár egyházi esküvőre készülnek – nem ismerik igazán egyházunk életét.” (Idézet a www.onlinehittan.hu nyitólapjáról.)

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Babics Csaba és Bogdányi Gábor

turgiáját. Bepillantunk a kulisszák mögé, a lelkészek munkájába is. Ezután kerülnek sorra a keresztséget, a konfirmációt, az esküvőt és a temetést feldolgozó fejezetek. Végül – de nem utolsósorban – hitünk alapvető tartalmának rövid összefoglalása következik. A témaköröket az interneten megszokott, egy képernyő terjedelmű részekre bontva, gyakorlatias szemlélettel dolgoztuk fel, hogy kedvet csináljunk az olvasáshoz és az adott témában való elmélyedéshez. Ugyanezt a célt szolgálják a fényképes illusztrációk és a hanganyag is – az Online Hittan ugyanis az elejétől a végéig meghallgatható. A multimédiás bemutatást videorészletek teszik teljessé.

Ez az internetes anyag természetesen különbözik a gyerekeknek tartott hitanórák tananyagától; például lexikonként használható egy-egy téma gyors áttekintésére. Aki pedig szeretne eligazodni az egyházi alkalmak között – mondjuk az istentisztelet vagy az esküvői szertartás menetének tekintetében –, az gyakorlati „kézikönyvként” is forgathatja. Céljaink közé tartozott a lelkészek munkájának támogatása; ők akár segéd-eszközként is használhatják a weboldalt a – világhálón otthonosan mozgó – fiatalok képzésében, például a konfirmációi felkészítés vagy a jegyesoktatás során. Reményesség szerint sok érdeklődő rátalál az Online Hittanra az interneten. Aki nem kap választ kérdéseire az „evangelikus egyszeregy” fejezeteiben, tovább kérdezhet: a kérdéseket Bartha István ballagymagymati lelkész fogadja és válaszolja meg e-mailben.

Bátorítjuk a kedves olvasót, hogy amint internetközelségbe kerül, szánjon rá pár percet, és nézzen körül az Online Hittan anyagában! Ha tetszik, ajánlja másoknak is a weboldalt!

■ BOGDÁNYI GÁBOR

EVÉL & LEVÉL & EVÉL & LEVÉL

Tisztelt Szerkesztőség!

Nagy érdeklődéssel olvastam lapjuk október 31-i számában, a 8. oldalon Szivos László *Halloween – maszk mögött a gonosz* című cikkét. Ebben említi a szerző, hogy a római egyház Kr. u. 835-ben a pogány druida halottkultusz-ünnep utáni két napra helyezte a mindenszentek és a halottak napja ünnepét.

Az időpont megválasztása aligha véletlen. Már az ókeresztény egyház bátran és nyilván tudatosan épített – fizikailag és szellemileg – a pogány hagyományokra és szokásokra, hogy azokat krisztusivá alakítsa át. A legismertebb példa erre az, hogy a karácsony ünnepe Nyugaton a 4. század elején a napisten ünnepének időpontjára kerülve terjedt el, mivel Jézus Krisztus születésének évközi idejéről semmit sem tudunk. Ezáltal az új ünnep lassan elhomályosította a régit, de ami a fontosabb volt: a keresztényeket elvonta a pogány ünnepségtől, amelyet ma tömören csak orgánák szoktunk nevezni.

Szörényi Andor professzorra emlékezve:

DR. FRIVALDSZKY SÁNDOR (Budapest)

Tanulunk-e belőle?

Túl vagyunk december 5-én, amikor népünk – sikeres félvezetés eredményeként – erkölcsileg megtagadta a határainkon túliakkal való testvéri kapcsolatát. Ez azt mutatja, hogy emberségből és kereszténységből oda jutottunk, ahol még nem jártunk. Önpusztító életmódunk – iszákosság, dohányzás, öngyilkosság, válás – azt mutatja, hogy rossz irányban haladunk, de az a döntés, hogy a határon túliakkal nem is akarunk törődni, azt mutatja, hogy már el is értük a célt: az önfeladást és az önpusztítást.

Természetesen lehet okolni a körülményeket vagy a másként gondolkodókat. Elmondhatjuk, hogy rosszul tették fel a kérdést... (?) De ne gondoljuk, hogy ezzel megmagyaráztuk, országunk miért felelt rosszul! (Csak mellesleg: az Alkotmánybíróságon fél évig állt a dolog: melyik politikusként fogalmazott meg ez idő alatt jobb szöveget?)

Azt hiszem, meg kell vizsgálnunk magunkat is: hol hibáztunk mi? Ugyanis a végeredmény arról tanúskodik, hogy az egyháznak az erkölcsileg jó döntés érdekében megfogalmazott felhívása nagyon sok emberhez nem jutott el.

Hogyan lehetséges, hogy a történelmi egyházak szavazásra felszólító körlevelei ellenére olyan sokan otthon maradtak?

1. Túl későn, a szavazás előtt két héttel jelent meg egyházunk körlevele, ezért nem volt idő az értékelésre. Így már nem jutott el az emberek tudatáig.

2. Az egyházak ritkán vagy egyáltalán nem szólaltak meg erkölcsi kérdésekben. A politikai választásokkor igyekeztek pártsemleges felszólalni. Így alakulhatott ki az a vélemény, hogy most is csak egy ilyen általános felhívásról van szó. Pedig most többről volt szó: etikai útmutatásról. A *Tízparancsolat* második része világosan mutatja, hogy Istennek van üzenete a földi életünkkel kapcsolatban. Jézus ezt így foglalta össze: szeresd felebarátodat, mint magadat. Ha Isten világos parancsolatával szemben akarnak pártok állást foglalni, a keresztény ember nem állhat az oldalukra még akkor sem, ha pártfegyelmet követelnek tőle. Nekünk inkább Istennek kell engedelmkednünk, mint embereknek. Nem elég a lelkiismeretünkre hivatkoznunk, hanem Isten útmutatására kell figyelni, mert mi tudjuk, hogy a lelkiismeretünk ítélőképességét is megrontotta a bűneset.

Megromlott ítélőképességünk miatt szükséges, hogy az egyházak többször adjanak ki világos erkölcsi állásfoglalást annak érdekében, hogy híveink tájékozódni tudjanak arról, melyik irányzat vagy politikai mozgalom halad tudatosan az erkölcsi jó felé. Lehet ugyanis a hangzatos politikai állásfoglalások ellenére is másként cselekedni. Gondoljunk csak a II. világháborúra. A németek katonai derékszáján ez volt olvasható: „Gott mit uns!” – azaz „Isten velünk van!” –, közben pedig építették a haláltáborokat... Amikor az állásfoglalás kibocsátásának szükségességéről szólok, tudom, hogy rögtön felvetődhet a római katolikus tanítóhivataltól, a tévedhetetlen papaságtól való „félelem” kérdése. De ez mellébeszélés, mert ezzel a kifogással csak az erkölcsi felelősségtől akarunk megszabadulni, hogy ne kelljen állást foglalnunk. Ha az egyházi testületek nem tudnak az erkölcsi jó mellett állást foglalni, akkor hogyan kívánjuk azt az egyszerű, teológiai nem tanult emberektől? Jézus felelt a feltett kérdésekre: kell-e adót fizetni, ki a felebarátom, szabad-e válni...?

3. Az utat mutató egyházi állásfoglalásokon kívül szükséges lenne bemutatni a *naponkénti csúsztatásokat*, a hamis hírkeltést, a politikai hatalommal való tudatos visszavonulást, vagyis azt, *hogyan befolyásolnak bennünket*. Az egyházi lapoknak ezt az egyházi eseményekkel kapcsolatban kellene megtenniük, mert a világi hírközlők (a televízió, az újságok stb.) „csak” a tényeket közlik az eseményekkel kapcsolatban. Például a tévében elhangzik az államtitkár szájából, hogy az egyházak iskolái több támogatást kapnak, mint a többi oktatási intézmény. Vele szemben ül az egyházi ember, aki elmondja, hogy ez nincs így. De most mi az igazság? Hogyan döntse el a néző, hogy ki mond igazat? Ezért kell bemutatni az egyházi sajtónak a teljes igazságot. S ha valakiről kiderül, hogy tudatosan csúsztat (hazudik), akkor – ha ez megismétlődik, és az újságunk által is közismertté lesz – az illető remélhetőleg elveszti a hitelét az emberek előtt. Nem fognak rá szavazni és arra a pártra sem, amely csak ilyen hiteltelen embert tud a saját képviseletére, illetve vezetőjéül választani.

4. Az egyházi sajtó közölje bővebben a politikai képviselőkkel való összeütközéseket. Hányszor és hányféleképpen közölte a világi sajtó a homoszexuális teológus esetét – a református egyházat elmarasztalva –, különösen az első fokú bírói ítélet után! Azonban a másodfokon hozott ítélet eredményét, mely tévesnek ítélte a korábbi állásfoglalást, csak valahol hátul közölték pár sorban, s hozzátették, hogy ezt az ítéletet megfellebbezzük... Vagyis igyekeznek a keresztény igazságot tudatosan kicsinyíteni. Még a bíróság tekintélyét is kockáztatják a saját érdekük kedvéért. Merjük legalább mi nagybetűsen megírni az igazságot a politika területén is, ha az egyházakat érinti! Vagy ez felesleges?

Azt látjuk, hogy az őskereszténység politikai tényező volt még Néró császár idején is; az apostoli levelekben olvassuk, hogy imádkozzanak a világi hatalomért és a császárrért... Nem úgy volt hatalom, hogy pártot alapított volna, hanem úgy, hogy világos erkölcsiséget képviselt, és belső tartásával átalakította a Római Birodalmat, megszüntette a rabszolgaságot és a korrupciót. Vagy mi kételkedünk az államért, a közjóért elmondott imádság hatékonyságában, és azért „hanyagoljuk el” azt?

5. Végül szükséges átgondolnunk a népszavazást a *távolmaradók* oldaláról. Sokan úgy gondolják, hogy a sok ellentétes információból nem volt idejük, erejük kiválasztani a helyes álláspontot, és ezért nem volt szilárd véleményük sem az igenek, sem a nemek mellett. Esetleg vallásosságukkal magyarázták magatartásukat: ők ilyen „világi, politikai ügybe” nem folynak bele. (Téves pietizmus). Ezért egyszerűen távol maradtak.

A szavazáskor távol maradók most észrevehették, hogy így váltak igazán a *politika játékszerévé*. Emlékezzünk vissza: az Európai Unióba való belépéstől való szavazáskor a távolmaradókat a politikai hatalom az *igennel* szavazókhoz kapcsolta és számolta, most pedig ellenkezőleg, a *nemmel* szavazókhoz!!! Aki tehát úgy érzi, hogy semlegesnek kell maradnia, annak is el kell mennie szavazni, és a szavazócédluláját át kell húzni.

Közismert mondás: „A történelem az élet tanító mestere.” Remélhetjük, hogy az elmúlt december 5-e mindnyájunk számára egy életre szóló tanító mesterré válik?

MISSURA TIBOR (Budapest)

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

ONLINE HITTAN
EVANGÉLIKUS EGYSZEREY MINDENKINEK

A lelkész

Érdekes foglalkozás a lelkészeké. Kevesen tudják, mi mindenre terjed ki egy evangélikus lelkész munkaköre. Titokzatosnak tűnhet a lelkész hivatása, hiszen isteni elhívás alapján választotta a szakmáját. Mi mindennel foglalkozik hát egy lelkész? Milyenek a "láthatatlan" hétköznapijai? Tekintsünk be képzeletben a parókia falai közé és nézzünk körül, hogy választ kaphassunk

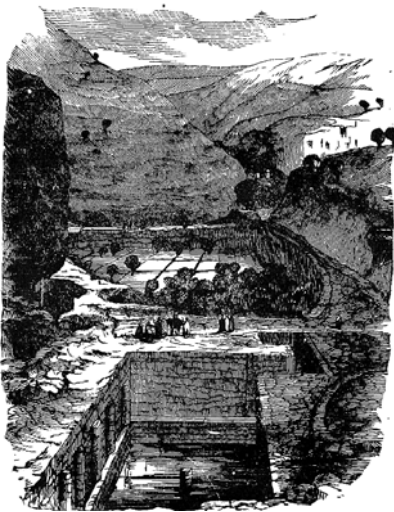
Az evangélikus internetes stratégiában 2001 óta szerepelt az Online Hittan elkészítésének terve. Ez azért fontos, mert keveset foglalkozunk az egyházunk perifériáján élőkkel, vagyis azokkal, akik ritkán járnak templomba, gyülekezetbe, de igénylik a különböző egyházi szolgáltatásokat. Nagyon széles rétegről van szó – valójában a megkeresztelt többségéről –, mégis mindeddig nem készült olyan internetes anyag, amely éppen őket szólítaná meg.

A tervek valóra váltását az *evangelikus eMagyarország pontjaink* 2004. évi elindulása tette időszertévé. A tavalyi év során ugyanis – az Informatikai és Hírközlési Minisztérium (IHM) anyagi támogatásával – harminckilenc evangélikus gyüle-

kezet nyitotta meg e-pontját, amelyeken olcsó internet-hozzáférést biztosítanak az érdeklődők számára. Az e-pontokba bárki betérhet; reményesség szerint a gyülekezetek tagjain kívül is sokakat vonz majd ez a lehetőség. Az újonnan érkezők sok kérdésükre választ kaphatnak az *evangelikus egyszeregy* internetes feldolgozásából, amely szintén az IHM anyagi támogatásával készült.

Az Online Hittan anyagát tavaly egy lelkészekből álló munkacsoport készítette el e sorok írójának vezetésével, *Fabiny Tamás* teológiai-szakmai irányítása mellett. Bevezetésként az evangélikus egyházról, a gyülekezeti életéről és a templom részéről olvashatunk, valamint áttekinthetjük az istentisztelet li-

Izraeli régészek felfedezték a Siloám tavát

Szennyvízelvezető csatorna kialakítását tervezték, eközben lelelték az egyik jeruzsálemi városrészben a bibliai Siloám tavára. Az izraeli régészeknek a János evangéliumában (9,7) említett tó pontos méretét még nem sikerült meghatározniuk, mert egy jelentős rész egy görög ortodox templom kertje alatt található. A meder becslések szerint mintegy 2500 négyzetmétert tesz ki, amely egy olimpiai medence nagyságának felel meg.

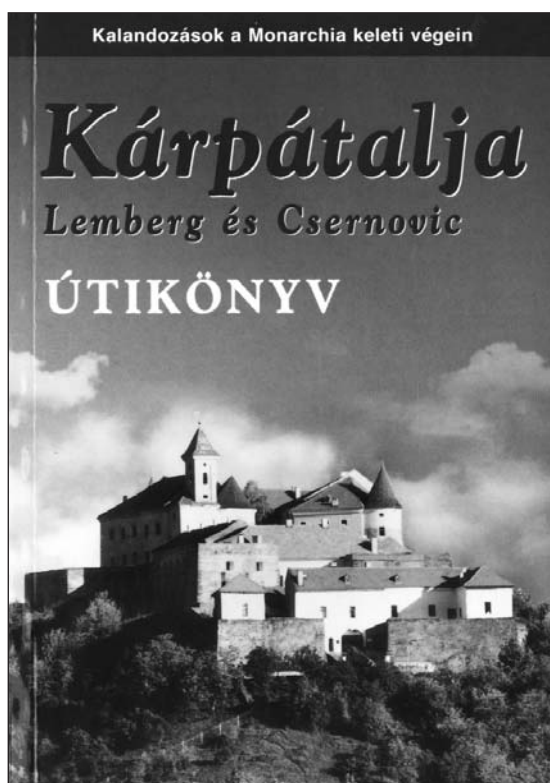
Útikönyv a Monarchia keleti végeiről

A Jel-Kép Kiadó nemrégiben gyakorlatias stílusban megírt és friss információkat tartalmazó útikönyvet jelentetett meg Kárpátaljáról, Lembergről és Csernovicról. A kiadó Kelet-Nyugat sorozata (az Erdélyt, Szlovákiát és a bolgár tengerpartot bemutató útikönyvek sora) ezáltal egy újabb hiánypótló kötettel bővült. E terület látnivalóit és az ottani állapotokat a magyarországi turisták egyelőre alig ismerik; ebből adódnak a köztudatban élő alaptalan félelmek. A szerzők célja a tévhitek eloszlatása és a turisták érdeklődésének felkeltése a minden részletre kiterjedő, a tényeket a valóságnak megfelelően bemutató kiadvány segítségével.

Kárpátalja legfőbb vonzerejét – Erdélyhez sok szempontból hasonló módon – leginkább az ott élők túláradó vendégszeretete, a terület nemzeti és vallási sokszínűsége, a gyönyörű tájak és a magyar történelmi emlékek sora jelenti; szerencsére ezek bejárására, megismerésére ma már bárki vállalkozhat. Az új útikönyv Kárpátalján kívül – magyar nyelven először – a magyar turisták előtt szinte teljesen ismeretlen Lemberget és Csernovicot, a történelmi Galícia, illetve Bukovina fővárosát is részletesen bemutatja. E városok már évek óta a nyugati turisták tömegeit vonzzák, elsősorban a Monarchia világát idéző hangulatukkal.

A kétszáz oldalas könyv a látnivalók részletes bemutatása mellett személyesen ellenőrzött információkat tartalmaz a szálláshelyekről, az étkezési lehetőségekről, összefoglalja a busszal vagy autóval utazók számára fontos gyakorlati tudnivalókat, valamint szól a színes kulturális élet eseményeiről, rendezvényeiről is.

A könyvet huszonhárom – egyes városokról és régiókról készült – részletes térkép, egy rövid ukrán–magyar szótár és hetvenhárom színes fénykép teszi teljessé. Bolti ára 2500 Ft.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Az **Evangelikus Nők Klubjának** idei első alkalmát január 15-én, szombaton 10 órai kezdettel tarjuk az országos iroda épületében (Bp. VII., Üllői út 24.). Az alkalmon *Bence Imréné*, az EKME szervezőtitkára szolgál *Napjaink külmisziója* címmel. Sok szeretettel hív és vár minden kedves testvért a Női Misszió Szolgálat!

A Beledi Evangelikus Egyházközségben január 15-én, szombaton 18 órakor szeretetvendégséget tartunk. Az alkalmon *dr. Korzenszky Richárd*, a Tihanyi Bencés Apátság perjele tart előadást *950 éves a Tihanyi Bencés Apátság* címmel.

Értesítjük tisztelt olvasóinkat, hogy a Luther Kiadót a 20/824-5518, az *Evangelikus Élet* szerkesztőségét a 20/824-5519-es egyházi mobilszámokon is el lehet érni.

Bécsi magyar evangelikusok a Duna Tv-ben. A bécsi magyar evangelikus gyülekezetet és a Bornemisza Péter Társaságot mutatja be a Duna Televízió Isten kezében című sorozatának január 15-i adása. Kezdeti időpont: 12.10. Ismétlés: január 19-én, szerdán 12.10-kor. Szerkesztő-riporter: *Fabiny Tamás*.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok, villámvédelmi rendszerek tatarozása, újjak építése. Megkeresésre referencialistát küldünk. Bede László ép. ip. vállalkozó. 30/943-5089. 6000 Kecskemét, Győzelem u. 6.

Luther-kabát méret utáni készítését vállalom, egyházi szabómester. Tel.: 351-4942.

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorny legszébb díszje a toronyóra. Önnél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, javítás. 5 év garancia. Konkoly Művek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

Következő számunk tartalmából

Ökumenikus imahét (január 16-23.)

▶ Teljes program: bibliai szövegek, magyarázatok és imádságok a nyolc napra

Hirdetési díjak az Evangelikus Életben

Magánjellegű apróhirdetés

Karakterenként 8 Ft + 25% áfa
Keretben + 50%

Üzleti jellegű apróhirdetés

Soronként (42 leütés/sor)..... 825 Ft + áfa

Teljes oldal (277 x 415 mm) 220 000 Ft + áfa
1/2 oldal álló (136 x 415 mm), fekvő (277 x 206 mm) 132 000 Ft + áfa
1/4 oldal álló (136 x 206 mm) 99 000 Ft + áfa

1/50 (1 hasáb / 52 mm széles, 5 cm magas): 11 000 Ft + áfa
1/100 (1 hasáb / 52 mm széles, 10 cm magas): 20 900 Ft + áfa
2/50 (2 hasáb / 108 mm széles, 5 cm magas): 19 800 Ft + áfa
2/100 (2 hasáb / 108 mm széles, 10 cm magas): 33 000 Ft + áfa
3/50 (3 hasáb / 164 mm széles, 5 cm magas): 28 000 Ft + áfa
3/100 (3 hasáb / 164 mm széles, 10 cm magas): 53 000 Ft + áfa

Evangelikus egyházi intézmények, gyülekezetek ugyanazt a hirdetést egy alkalommal, maximum 800 karakter terjedelemben jelentethetik meg ingyenesen. Az újabb megjelentetés, illetve a 800 karaktert meghaladó hirdetés ára megegyezik a magánjellegű apróhirdetés tarifájával. A megjelentetéshez kért logó, kép vagy grafika további 50%-kal növeli a fizetendő összeget.

Nem evangelikus egyházi intézmények, gyülekezetek esetében hirdetési díjaink egy hirdetés egyszeri megjelentetésére vonatkoznak. Ugyanazon megrendelő többszöri hirdetése esetén árainkból – a megkötendő szerződés értelmében – kedvezményt nyújtunk. Kérjük, érdeklődjön szerkesztőségünknel.

■ Az Evangelikus Élet Kiadóhivatala

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 9-től január 16-ig

VASÁRNAP

20.00 / Duna Tv
Ki nem mondott szeretet (amerikai filmdráma, 1961)
A James Gould regényéből készült film egy észak-amerikai kisvárosban játszódik. Főszereplői olyan jómódú és befolyásos emberek, akik nemzedékek óta nem a szívküvre hallgatnak, hanem első-sorban a város elvárásainak akarnak megfelelni... (112')

CSÜTÖRTÖK

12.50 / PAX
Az anyaméh gyümölcse jutalom Párkapcsolatról, gyermekvállalásról és -nevelésről szóló családtervező sorozat, 2. rész. (ZMC – 50')

14.04 / Kossuth rádió
Társalgó irodalomról, művészetekről.
Kína hozzájárulása a nyugati gondolkodáshoz a jezsuiták közvetítésével. (56')

21.05 / Bartók rádió
Rádiószínház. Sátán Mórincz Zsigmond színeképének rádióváltozata.

21.04 / Petőfi rádió
Mindentudás Egyeteme
A marihuána hatása az agyhullámokra és a memóriára. Freud Tamás előadása (ism.).

HÉTFŐ

11.45 / Petőfi rádió
Szimbólumok hétről hétre.
Az ifjúság kútja
Az elkövetkező két hétben, a vízkeresztet követő időszakban választott témánk a víz szimbolikus jelentése. (15')

18.20 / PAX
Hatvan év az orgonánál
Brenner István hatvan éve a pesterzsébeti templom orgonistája és harangozója – egész generációk nőttek fel ihletett játéka hallgatva. (ZMC – 9')

20.10 / PAX
Rozetta
Ellátogatunk az aszódi evangelikus gimnáziumba, Trajtlér Gábor orgonaművész mesél a kántorképzés kihívásairól, és megismerkedhetünk Simon Andrásal is. (30')

PÉNTEK

12.20 / Duna Tv
Élő egyház.
Vallási híradó (ism.) (25')

18.50 / PAX
Fébé
Pál apostol kortársa, Fébé nevét viseli egyházunk 1924-ben alakult diakonisszaegyesülete, melynek történetét dr. Fabiny Tibor professzor ismerteti. (ZMC – 45')

21.55 / Spektrum
Rejtélyek. 1.: Noé és a vízözön (amerikai ismeretterjesztő filmsorozat)

A Szentírásból jól ismerjük Noé és a vízözön történetét. A Biblia azonban nem írja, hogy az ősi Ararát földjének melyik hegyén feneklett meg a bárka. (49')

KEDD

11.30 / m2
A magyar kultúra éve az Egyesült Királyságban, 7/1.
A Magyar Magic az Egyesült Királyságban 2003. november 3-án kezdődött. A rendezvény sorozat – melynek célja az volt, hogy a szigetország lakóival megismertesse hazánk kultúráját – keretében több mint kétezer magyar és brit művész alkotásait láthatta a közönség. A kisfilmsorozat a legemlékezetesebb pillanatokot örökítette meg. (26')

17.45 / PAX
Tíz emberöltő ünnepe
Egy aprócska gyülekezet a történelem tükrében. R riportfilm a Cinkotai Evangelikus Egyházközség életéről. (ZMC – 25')

SZOMBAT

20.30 / Europa Europa
Szent Ferenc, Isten követe (olasz filmdráma, 1950)
Roberto Rossellini rendező egy 14. századi toscanai író művét vitte filmvászonra színészek és valódi szerzetesek szereplésével. (82')

6.30 / Petőfi rádió
A szeretet közösségei. A Jézus-ábrázolás változásai kódexeinkben. Beszélgetés Wéhli Tünde művészettörténéssel. (30')

12.10 / Duna Tv
Isten kezében (30')

SZERDA

12.20 / Duna Tv
Isten kezében (ism.) (30')
15.40 / Bartók rádió
Hitélet és történelem. A magyarországi népi zarándoklatok, 2. rész
Barna Gábor néprajzkutatóval beszélget Harsányi Ildikó. (20')

16.55 / mtv
Útmutató
„Életem az Úr háza...” Özv. Baráth Józsefné tákosi templomgondnok portréja. (26')

20.05 / Bartók rádió
Beethoven: Missa solemnis
Felejthetetlen hangverseny a rádió archívumból. (85')
22.30 / Kossuth rádió
Mérleg
Távol-Kelet, Afrika, Dél-Amerika – a gyógyító orvos állomáshelyei. Nemes János életút-beszámolója, 2. rész. (30')

VASÁRNAP

21.40 / Duna Tv
Cinema Paradiso – rendezői változat (olasz-francia romantikus dráma, 1988)

Giuseppe Tornatore író-rendező híres alkotásában Salvatore minden idejét a Cinema Paradiso moziban tölti, ahol különös barátságot köt az életvidám, középkorú mozigépésszel, Alfredoval. (168')

22.00 / PAX
Jubál (ZMC – 30')

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Olyan rövid már a kezem, hogy nem tud megváltani? Ézs 50,2c (Ef 2,17; Mt 3,13–17; Róm 12,13; Zsolt 72) Jézus Isten meghosszabbított keze. Nincs mentségünk, ha nem ragadjuk meg; karnyújtásnyira van tőlünk a kegyelem. Jézus Isten kitárt tenyere. Elfogad, adni kíván, gondoskodást ajánl. Nincs mentségünk, ha nem fészkeljük bele magunkat.

Hétfő

Jézus Krisztus mondja: „Az Emberfia azért jött, hogy megkeresse és megtartsa az elvesztett.” Lk 19,10 (Zsolt 113,3; ApCsel 10,37–48; Lk 4,31–44) Jézus nem végez félmunkát. Nemcsak keres, hanem megkeres. Nemcsak tart, hanem meg is tart – mindvégig. Nem nekünk kell megtartani magunkat; a mi dolgunk az, hogy ne bújócskázunk vele sokáig, mert hosszú a türelme, de nem végtelen.

Kedd

Aki igazságra és hűsége törekszik, életet, igazságot és megbecsülést talál. Péld 21,21 (Mt 6,33; Józ 3,9–17; Lk 5,1–11) E világ farkastörvényei megkérdőjelezzik ennek az igének az igazságát. Ám vegyük figyelembe, hogy a „mikor” és a „kitől” kérdések nyitva maradnak, nincs ígéret az e világi beteljesülésre. De nincs zavarbaejtőbb megbecsülés, mint az Atyáé, és nincs igazabb és igazabb élet, mint amelyet ő készít.

Szerda

Krisztus szabadságra szabadított meg minket, álljatok meg tehát szilárdan, és ne engedjétek magatokat újra a szolgaság igájába fogni. Gal 5,1 (Zsolt 126,1; Kol 2,1–7; Lk 5,12–16) A szabadság nem azonos az önféjűséggel. Krisztus nem öntörvényűsége szabadított meg; az ellenség befolyásától tett minket szabadabbá. Ezt a rabigát csak úgy tarthatjuk végleg távol magunktól, ha önként és szabadon igazodunk Jézushoz és az ő igéjéhez. A szabadságra érett ember odaköti magát Urához.

Csütörtök

Jézus ezt mondta neki: „Leányom, hited megtartott téged, menj el békecséggel!” Lk 8,48 (Zsolt 3,9; Mk 10,13–16; Lk 5,17–26) Kissé félelmetes ez az ige. Mi lesz, ha nekem nincs elég megtartó hitem? De tudjuk, hogy Jézus Megtartóként mutatkozott be, aki nekünk született. Ő adja a hitet – annyit, amennyire az adott helyzetben szükségünk van. Senkitől nem tartja vissza, aki őszintén kéri tőle.

Péntek

Jézus Krisztus mondja: „Az Isten országa közöttetek van!” Lk 17,21 (Lk 12,49–53; Lk 5,27–32) A hanghullámok kezdettől fogva jelen voltak a teremtett világban, de csak a legújabb kor embere ismeri a készüléket, amellyel fogni lehet őket. Isten országa közöttünk van. Mi lehetünk a készülék, az alkalmas eszköz, amelyen át meglátszik Isten uralma. A keresztények tehetik valóságossá, vonzóvá Isten országát környezetük számára.

Szombat

Most azért, Uram Isten, tartsd meg örökké ígéreted, és tégy úgy, ahogyan ígérted! 2Sám 7,25 (Gal 4,4–5; Mt 6,6–13; Lk 5,33–39) Önmagunkból indulunk ki, amikor nem tartjuk természetesnek, hogy Isten megtartja ígéretét. Ő azonban soha nem tesz másként. Minden ígérete beteljesül, minden ígéretére Jézusban van az „igen”. Ő Isten jóságának és cselekvésének csatornája, rajta keresztül minden a miénk, amit Isten valaha is ígért.

■ BÁLINT JÓZSEFÉ

Kedves Testvéreink!

Az egri evangelikus gyülekezet orgonát épít templomépítő lelkészünk fia, ifj. Garam Lajos és családja segítségével. A szükséges költségek háromnegyed részét koncertjeik alkalmával ők gyűjtötték össze. Gyülekezetünk segítségét kérjük a fennmaradó egynegyed rész összegyűjtéséhez. Szeretettel várjuk adományait a következő OTP-számlaszámra: 11739009-20112062.

Köszönettel és áldáskívánással az egri evangelikus gyülekezet

Az Evangelikus Belmissziói Baráti Egyesület

2005 tavaszán Hitiünk titkai – Teológia Luther nyomán – mindenkinek címmel előadás-sorozatot indít.

A program:

1. A rejtőzködő és a kinyilatkoztató Isten (január 13.)
2. A testté lélet misztériuma (február 10.)
3. A keresztfa titka (március 10.)
4. A feltámadás és az új élet csodája (április 14.)
5. A kereszt formájú egyház titka (május 12.)
6. A végidő titka (június 9.)

Az előadások minden hónap második csütörtökén 16 órakor kezdődnek a Kelenföldi Evangelikus Egyházközség gyülekezeti termében (XI., Bocskai út 10.). A sorozat nyitó előadását 2005. január 13-án, csütörtökön ifj. dr. Fabiny Tibor egyetemi tanár, az áhítatot dr. Garádi Péter tartja.

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

EvÉlet on-line: www.evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 317-1108; 20/824-5519, fax: 486-1195. **Szerkesztőségi titkár:** Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztők:** Györi Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu), Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). **Tervező-szerkesztő:** Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). **Főmunkatárs:** Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Munkatársak: Bogdányi Gábor – EvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hako@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio Oecumena (peter.kende@lutheran.hu), Köhári Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnapi igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 317-5478, 486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. **Felölő kiadó:** Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Matolcsy Miklós vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszédos országba egy évre 2 900 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró). Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örmünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártaor kizárólag a hétfői eseményeket összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címre várjuk.